

Ίρις

“Κι εκεί που τελειώνει ο κόσμος κι ανοίγεται
το μέγα χάος που το φοβούνται ακόμη και οι Θεοί,
μόνο η Ίρις μπορεί για λίγο να πλησιάσει”
(ΗΣΙΟΔΟΣ *Θεογονία*)

Οι αποφάσεις των συνόδων
Μπολόνια - Πράγας και οι εξελίξεις
στην Ανώτατη Εκπαίδευση

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΕΥΧΟΣ 12° ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2001

“Η Ίρις, κόρη του Θαύμαντα και της Ηλέκτρας,
αγγελιοφόρος των Θεών, με φτερά και φτερωτά πέδιλα,
γρήγορη σαν τον άνεμο έπαιρνε και έφερνε τα μηνύματα από θεούς και ανθρώπους...”

(ΗΣΙΟΔΟΣ, ΘΕΟΓΟΝΙΑ)

Εμένα μετρήστε με από την άλλη μεριά

ΣΑΪΓΚΟΝ

ΒΑΓΔΑΤΗ

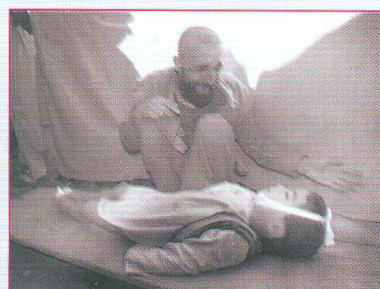
Η κρατική τρομοκρατία, η τρομοκρατική δράση μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων
κυρίως πλήττουν αθώους,
είναι και οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΚΑΜΠΟΥΛ

Γι' αυτό ούτε αμνησία ούτε συμψηφισμός αλλά ΟΧΙ στον πόλεμο και την κρατική
τρομοκρατία, με ανελέητο αγώνα ενάντια στα αίτια που τον δημιουργούν, για να μην
ξαναδούμε τέτοιες σκηνές.

Γ. Παντής

Οδηγίες προς τους συγγραφείς

Σκοπός της διμηνιαίας έκδοσης του “Ίρις” είναι να καλύψει, κατά το δυνατόν, την έλλειψη ενός περιοδικού αφιερωμένου στις δραστηριότητες της πανεπιστημιακής μας κοινότητας. Η συντακτική επιτροπή είναι υπεύθυνη για την επιλογή της ύλης και την τυπογραφική επιμέλεια του περιοδικού, δεν επεμβαίνει όμως στα άρθρα των συγγραφέων. Για την παράδοση συνεργασιών οι συνάδελφοι παρακαλούνται να απευθύνονται στην συντακτική επιτροπή ή στη Γραμματεία της Πρυτανείας (για το περιοδικό Ίρις).

Η Σ. Ε.

Πρις

Τεύχος 12 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2001

ΑΡΘΡΑ

4

Η σημερινή
πραγματικότητα...
Χρήστος Β. Μασσαλάς

Οι αποφάσεις
των συνόδων
Μπολόνια - Πράγας
και οι εξελίξεις στην
Ανώτατη εκπαίδευση
Ομάδα Φοιτητών Π. Ι.

10

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

18

Ποιός είναι ο πραγματικός
πληθυσμός
της πόλης των Ιωαννίνων
και του Λεκανοπεδίου;
Κοσμάς Φερεντίνος

Για μια Φιλοσοφία
της Πανεπιστημιούπολης
Επιμέλεια: Γ. Δημολιάτης

24

ΓΝΩΜΕΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΤΟΥ Π.Ι.

Β. Κατσαδήμα

29

Γιοσέφ Ελιγιά (1901-1931)

Προσωπικότητα των Γραμμάτων μας από τις πιο
λαμπρές του μεσοπολέμου.

Για τα εβδομήντα χρόνια από τον θάνατό του δημοσιεύουμε
το παρακάτω ποίημα με τον τίτλο "Το Τορά μας" (Ο
Νόμος μας).

Μεσονυχτίς στην άκαρπη μελέτη βυθισμένοι,
με τη χλωμή σας θωριά που η φτώχεια όλο μαραίνει,
στ' αραχνασμένα σας "Ταλμούντ" τα παλαιικά σκυφτοί
κι η σκλαβωμένη σας ψυχή με πάθος αναζητεί
να βρεί τι γράφει το Τορά μας.

Μα, αν τυφλωμένη απ' την παλιά ξεθωριασμένη πίστη,
σου χρόνου το περπάτημα δεν το 'νωσες; - εσβήστη
η αρχαία λυχνία. Καινούριο φως στη στράτα μας
μπροστά:

Και το γοργοξετύλιγμα της ζωής πια δε ζητά
να βρει τι γράφει το Τορά μας.

Ω αδέρφι που σε μάγεψε το αρχαίο σου "μεγαλείο".
Της ζωής να ξεφυλλίσουμε το ζωντανό βιβλίο
έλα εκεί μέσα θε να βρεις πυρογραμμένο κάτι
- με του Δυνάστη το ραβδί, με τα δεσμά του
Εργάτη-
φριχτό που δε γράφει το Τορά μας.

Γ. Παντής

Η σημερινή πραγματικότητα...

Καθηγητής Χρήστος Β. Μασσαλάς,
Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Α. Λίνκολν: "...οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν θρονιαστεί και μια περίοδος διαφθοράς σε μεγάλες περιοχές θα ακολουθήσει και η δύναμη του χρήματος στη χώρα θα προσπαθήσει να επεκτείνει την εξουσία της, εργαζόμενη πάνω στις προκαταλήψεις των ανθρώπων έως ότου όλος ο πλούτος συγκεντρωθεί σε λίγα χέρια και η δημοκρατία καταστραφεί..."

Στην εποχή μας ... εποχή των τηλεπικοινωνιών, της πληροφορίας και του Διαδικτύου, η πολυπλοκότητα του κόσμου αυξάνει και ο όγκος της διαθέσιμης πληροφορίας... εξουσιάζει τις διανοητικές μας δυνατότητες. Το κυρίαρχο πρόβλημα του καιρού μας συνίσταται στην πολύπλοκη αλληλεξάρτηση των προβλημάτων, των ανταγωνισμών, των κρίσεων και των ανεξέλεγκτων διαδικασιών. Ο τρόπος της σκέψης μας αυξάνει τη δυσκολία να γνωρίσουμε τον κόσμο και για το λόγο αυτό η ζητούμενη μεταρρύθμιση της εποχής μας είναι μια εκπαίδευση που θα οδηγήσει στη μεταρρύθμιση της σκέψης ...

Σε μια τέτοια προοπτική η κατανόηση πρέπει να αποτελεί μέσο και σκοπό της ανθρώπινης επικοινωνίας. Στην πορεία αυτή το διπλό φαινόμενο, ενότητας και διαφορετικότητας των πολιτισμών είναι θεμελιώδες. ... Οι πολιτισμοί είναι φαινομενικά κλειστοί, για να διαφυλάξουν την ιδιαίτερή τους ταυτότητα. Αλλά στην πραγματικότητα είναι και ανοικτοί: αφομοιώνουν μέσα τους όχι μόνο γνώσεις και τεχνικές που προέρχονται από διαφορετικές κατευθύνσεις, αλλά και ιδέες, συνήθειες, τροφές και άτομα που έρχονται από αλλού. Η αφομοίωση ενός πολιτισμού από έναν άλλο εμπλουτίζει, αντίθετα, η ισοπέδωση ενός πολιτισμού από την καταστροφική επίδραση μιας τεχνικο-πολιτισμικής κυριαρχίας είναι μία απώλεια για όλη την ανθρωπότητα, της οποίας η διαφορετικότητα των πολιτισμών συνιστά έναν από τους πιο πολύτιμους θησαυρούς της. Ο πλούτος της ανθρωπότητας

βρίσκεται μέσα στη δημιουργική της διαφορετικότητα, αλλά η πηγή της δημιουργικότητάς της βρίσκεται μέσα στη γενεσιουργό της ενότητα.

Από τα τέλη του 15ου αιώνα (1492) αρχίζει η επικοινωνία των πέντε ηπείρων, για το καλύτερο και το χειρότερο. Η κυριαρχία της ευρωπαϊκής Δύσης στον υπόλοιπο κόσμο προκαλεί (ανεπανόρθωτες) καταστροφές πολιτισμών και υποδούλωση... αλλά η βιομηχανία και η τεχνική σημειώνουν πρόοδο που δεν είχε γνωρίσει μέχρι τότε κανένας πολιτισμός. Τα νέα δεδομένα δημιούργησαν τις συνθήκες που προκάλεσαν στη διάρκεια του 20ου αιώνα δύο παγκόσμιους πολέμους, δύο παγκόσμιες οικονομικές κρίσεις και μετά το 1989, την επικράτηση της φιλελεύθερης οικονομίας που ονομάζεται παγκοσμιοποίηση.

Στο νέο διεθνές περιβάλλον η παγκόσμια οικονομία γίνεται όλο και περισσότερο ένα αλληλο-εξαρτώμενο σύνολο, κάθε μέρος του εξαρτάται από το όλο και αντίστροφα, το σύνολο υφίσταται τις αναταραχές και τα τυχαία περιστατικά που επηρεάζουν κάθε ξεχωριστό μέρος, π. χ. η απαίτηση αύξησης της τάξης του 5% των ημερομισθίων στη Γαλλία είναι δυνατόν, με αλυσιδωτές αντιδράσεις, να επηρεάσει την αγορά του κακάο στην Ακτή του Ελεφαντοστού. Η οικονομική διεθνοποίηση ενώνει και διαιρεί, εξισώνει και διαφοροποιεί. Οι οικονομικές εξελίξεις τείνουν να μειώσουν κάποιες ανισότητες, αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο η ανισότητα

αυξάνει ανάμεσα σε αναπτυγμένες και υπανάπτυκτες χώρες (το 20% του πληθυσμού καταναλώνει το 80% των αγαθών). Οι δυνάμεις της αγοράς που ασκούνται σε παγκόσμιο επίπεδο αποστα-θεροποιούν, αποδυναμώνουν και διαβρώνουν την οικονομική ισχύ των εθνικών κρατών. Αυτή η διάβρωση της διακυβέρνησης σε εθνικό επίπεδο συνοδευόμενη από την κατάρρευση της συνδικαλιστικής εξουσίας οδηγεί στην αποδυνάμωση των αντιπροσωπευτικών οργανισμών σε διεθνές επίπεδο.

Η τηλεπικοινωνιακή επανάσταση έκανε εύκολη τη μεταφορά κεφαλαίου, τη διόγκωσή του ...και τη συμπεριφορά του....Στις αρχές του 70' περίπου 90% των χρηματοοικονομικών συναλλαγών αφορούσαν μακροπρόθεσμες επενδύσεις και εμπόριο, δηλαδή παραγωγικές επενδύσεις...Σήμερα το ποσοστό αυτό είναι 10%. Το 90% χρησιμοποιείται για κερδοσκοπία. Το περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης (παραγωγή στο Α, χρηματοδότηση από το Β, διοίκηση από το Γ, τράπεζες-μαϊμούδες στο Χ,...), διευκολύνει τη μεταφορά της παραγωγής σε άλλα μέρη με φτηνότερα χέρια, μεγαλύτερη καταπίεση,... Στις αρχές του 70' άρχισε μια μεγάλη επίθεση σε όλο το κοινωνικό συμβόλαιο που είχε κωδικοποιηθεί γύρω στο τέλος του 2ου παγκοσμίου πολέμου με την εφαρμογή της πολιτικής του New Deal και την κοινωνική πρόνοια των ευρωπαϊκών κρατών...

Michael Gibbs

Η αιχμή της τεχνολογίας και της βιομηχανίας απομακρύνεται από τη βασισμένη στα ηλεκτρονικά προηγμένη βιομηχανία της μεταπολεμικής περιόδου και επικεντρώνεται στη βιομηχανία και το εμπόριο που βασίζονται στη βιολογία. Ο σχεδιασμός σπόρων και φαρμάκων, (ακόμη και είδη ζώων)....πρόκειται να αποτελέσουν μια πελώρια βιομηχανία με τεράστια κέρδη. Οι νέες δυνατότητες αντλούν τη δύναμή τους από το γεγονός ότι το ενδιαφέρον τους είναι τα μέσα επιβίωσης και ύπαρξης. Οι επιχειρήσεις θα κυριαρχήσουν αν μονοπωλήσουν. Οι χώρες που κατευθύνουν το παιχνίδι σε παγκόσμιο επίπεδο (λέσχη G-7) ενισχύουν το ελεύθερο εμπόριο...αλλά προστατεύουν, για λογαριασμό τους τομείς υψηλού ενδιαφέροντος, π. χ. πνευματική ιδιοκτησία (από μουσική ποπ και κινηματογράφο μέχρι λογισμικό Η/Υ και διπλώματα ευρεσιτεχνίας). Όπως είναι φυσικό το ενδιαφέρον επικεντρώνεται κυρίως σε ό,τι σχετίζεται με τη γενετική μηχανική, γιατί αυτό σημαίνει φάρμακα, λογισμικό,

νέες τεχνολογίες, νέες μορφές αγροτικής παραγωγής...και προπαντός καταχώρηση δικαιωμάτων σε επίπεδο προϊόντος και όχι τρόπου παραγωγής.

Είναι, ίσως, εύλογο να τονιστεί ότι στο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης η οικονομική ανάπτυξη, χωρίς σεβασμό για το οικολογικό και κοινωνικό κόστος, αποτελεί το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της. Ελάχιστες κοινωνίες είναι σε θέση να εξασφαλίσουν μια ανάπτυξη που να ανταποκρίνεται στις παρούσες ανάγκες χωρίς να θέτουν σε κίνδυνο τις ανάγκες των μελλοντικών γενεών. Η αύξηση της υποβάθμισης της ζωής και της μόλυνσης σε όλες τις ηπείρους ανάγκασε τη διεθνή κοινότητα να αναγνωρίσει, από τη δεκαετία του 80', την ύπαρξη μιας παγκόσμιας απειλής για τη ζωή του πλανήτη και μαζί την ανάγκη να περισωθεί η ακεραιότητα της γης. Το παράδοξο είναι ότι παρά τους διαπιστωμένους κινδύνους για τον άνθρωπο, από την όξυνση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, οι επιχειρήσεις μπορούν

να ισχυριστούν ότι η νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος συνιστά παραβίαση των συμφωνιών του ελεύθερου εμπορίου. Το γενικό αποτέλεσμα είναι ...υποβάθμιση του επιπέδου ζωής ...και υψηλά κέρδη...Το κοινό δεν έχει την παραμικρή ιδέα τι συμβαίνει ή πιο κομψά δεν είναι δυνατόν να γνωρίζει...δεν ξέρει ότι δεν ξέρει...Πάνω από τον άνθρωπο τοποθετείται το κέρδος και η αξία της ζωής μετριέται με το ύψος του εισοδήματος. Για

παράδειγμα, στη χώρα Χ πολύ λιγότεροι άνθρωποι θα πεθάνουν από καρκίνο, επειδή οι περισσότεροι θα πεθάνουν από άλλη αιτία σε συντομότερο χρονικό διάστημα...συμπέρασμα: οι βιομηχανίες που ρυπαίνουν πρέπει να μεταφερθούν εκεί...! Από την άλλη μεριά, αν εφαρμόσει κανείς αρκετά σκληρές εργασιακές συνθήκες, μπορεί να δημιουργήσει κέρδη. Για το λόγο αυτό οι πολυεθνικές εταιρίες μεταφέρουν την παραγωγή σε περιοχές υψηλής καταπίεσης και χαμηλών μισθών,... Οι χαμηλοί μισθοί αυξάνουν την ανασφάλεια στην εργασία, διατηρούν τον πληθωρισμό σε χαμηλά επίπεδα, ...συμβάλλουν σ' αυτό που αποκαλείται "υγίης οικονομία", ...οικονομία με υψηλά κέρδη.

Οι μεταναστεύσεις και οι επιμειξίες παράγουν νέες πολύ-εθνικές και πολύ-πολιτισμικές κοινωνίες. Οι συνθήκες, όμως, που δημιουργεί το νέο "γίγνεσθαι" δεν ενισχύουν την πραγματική αφομοίωση και οι

δυνάμεις της απόρριψης παραμένουν ακόμη πολύ ισχυρές, ενώ οι παθογένειες π.χ. ναρκωτικά και η μετατροπή των καταναλωτών σε αγέλη, με ομοιόμορφες προτιμήσεις και συνήθειες, υποβαθμίζουν την έννοια άνθρωπος. Οι άνθρωποι γίνονται περισσότερο θυμωμένοι και απελπισμένοι... και αναζητούν αλλού τη σωτηρία τους (θρησκευτικός φανατισμός, εθνικισμός,...).

Όπως η οικονομία γίνεται διεθνοποιημένη, υπάρχει ένα αυτόματο αποτέλεσμα που φέρνει τριτοκοσμικές τάσεις και στο εσωτερικό των πλούσιων χωρών, π.χ. διάλυση του κοινωνικού κράτους και ανεργία. Η ανεργία και η απώλεια της ελπίδας οδηγούν σε κοινωνική αποσύνθεση... και οι άνθρωποι θέλουν να ζήσουν καθοριστικές αλλαγές, αλλά ο πολιτισμός και η πολιτική μεταβάλλονται απελπιστικά αργά.

Τα ΜΜΕ θα μπορούσαν να διαδραματίσουν καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση του περιβάλλοντος αλλαγών. Ωστόσο, εστιάζουν την προσοχή τους στα συμπτώματα

απατήσεις της αγοράς, στη μείωση της γενικής παιδείας και στην περιθωριοποίηση της κλασικής θεώρησης της ζωής και της γνώσης. Πάντα όμως στη ζωή και την ιστορία, αυτή η "υπέρ-προσαρμογή" σε δεδομένες συνθήκες δεν υπήρξε σημείο ικμάδας, αλλά αναγγελία γήρανης και θανάτου. Η παιδεία αποτελεί την ελπίδα, γιατί αυτή είναι η δύναμη του μέλλοντος, αφού είναι ένα από τα πιο ισχυρά εργαλεία για να πραγματοποιηθεί η αλλαγή. Μια από τις πιο μεγάλες προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει είναι η μεταρρύθμιση που θα αποσκοπεί στη μεταβολή του τρόπου που σκεπτόμαστε, ώστε να μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την αυξανόμενη πολυπλοκότητα, την ταχύτητα των αλλαγών και τη μη προβλεψιμότητα, που χαρακτηρίζουν την εποχή μας. Κατά συνέπεια η παιδεία που αποσκοπεί στη μετάδοση του παλαιού και συγχρόνως στο άνοιγμα του πνεύματος στο καινούριο, πρέπει να βρεθεί στο κέντρο αυτής της αποστολής... να δημιουργήσει την ελπίδα και να θέσει την παγκοσμιοποίηση στην υπηρεσία της κάλυψης του

και όχι στις αιτίες, στοχεύουν στη δημιουργία ενός παθητικού και υπάκουου πληθυσμού από θεατές-καταναλωτές, παραμορφώνουν και συχνά αποκρύπτουν την αλήθεια, ονομάζουν, μαζί με τους πολιτικούς, τις πολιτικές επιλογές μεταρρυθμίσεις,... και μερικές αλήθειες τις θεωρούν συγκλονιστικές για να τις φέρουν στο φως της δημοσιότητας...!

Το νέο περιβάλλον έχει προκαλέσει ανεπανόρθωτες πολιτισμικές καταστροφές, αλλά έχει και θετική συνεισφορά στην καταστροφή ορισμένων εμποδίων που δεν επέτρεπαν την κατανόηση ανάμεσα στα άτομα και τους λαούς. Στην περίπτωση της τέχνης, της μουσικής, της λογοτεχνίας, της σκέψης η διεθνοποίηση της κουλτούρας δεν φέρνει την εξομείωση, αλλά μπορεί να δημιουργεί υπερεθνικά ρεύματα που ευνοούν την έκφραση και την κατανόηση... Στην περίπτωση της παιδείας και της έρευνας, μια υπέρ-προσαρμοστική πίεση ωθεί την προσαρμογή τους στις

"ελλείμματος γνώσεων" και του εμπλουτισμού του διαλόγου ανάμεσα σε λαούς και πολιτισμούς και να παρέχει σε όλους τη δυνατότητα να ξεπερνούν τους αρχικούς περιορισμούς του πολιτισμικού τους περιβάλλοντος.

Η αχαλίνωτη τεχνικο-βιομηχανική ανάπτυξη της Υψηλής τείνει να εξαφανίσει πολλές ανθρώπινες, εθνικές και πολιτισμικές διαφορές. Η ίδια η ανάπτυξη δημιούργησε περισσότερα προβλήματα από όσα έλυσε και οδήγησε σε βαθιά πολιτισμική κρίση που πλήττει ακόμη και τις έμπειρες κοινωνίες της Δύσης. Η ανάπτυξη έχει συλληφθεί μόνο από τεχνικο-οικονομική άποψη ενώ έχουμε ανάγκη από μια πιο πολύπλοκη έννοια της ανάπτυξης, που να μην είναι μόνο υλική, αλλά και διανοητική, συναισθηματική και ηθική,... Η συναισθηματικότητα μπορεί να καταστρέψει τη γνώση, αλλά μπορεί επίσης να την εμπλουτίσει. Η ικανότητα λογικής σκέψης μπορεί να μειωθεί, ακόμα και να χαθεί, από την ανεπάρκεια του συναισθήματος... η

εξασθένιση της ικανότητας συναισθηματικής αντίδρασης είναι δυνατό μάλιστα να είναι στη ρίζα παράλογων συμπεριφορών.

Η μόνη αληθινή παγκοσμιοποίηση που θα μπορούσε να τεθεί στην υπηρεσία του ανθρώπινου γένους είναι αυτή της κατανόησης, της υπευθυνότητας, της γνώσης και της διανοητικής και ηθικής αλληλεγγύης της ανθρωπότητας. Οι πολιτισμοί πρέπει να μάθουν να συνυπάρχουν και να αλληλεπιδρούν... Η δημοκρατία προϋποθέτει και τροφοδοτεί τη διαφορετικότητα των συμφερόντων καθώς και τη διαφορετικότητα των ιδεών. Όπως πρέπει να προστατευτεί η διαφορετικότητα των ειδών για να προστατευτεί η βιόσφαιρα, έτσι πρέπει να προστατευτεί η διαφορετικότητα των ιδεών και των απόψεων, καθώς και η διαφορετικότητα των πηγών και των μέσων ενημέρωσης για να προστατευτεί ο δημοκρατικός βίος. Η δημοκρατία έχει ταυτόχρονα ανάγκη από συγκρούσεις ιδεών και απόψεων... Αυτές της δίνουν

φορές και ανθρώπων. Ο νεότερος πολιτισμός ζούσε μέσα στην ασφάλεια που προσέφερε η ιδέα της ιστορικής προόδου. Η συνειδητοποίηση της ιστορικής αβεβαιότητας γίνεται σήμερα με την κατάρρευση του μύθου της προόδου. Η πρόοδος είναι φυσικά δυνατή, αλλά αβέβαιη. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι η έννοια της ανάπτυξης πρέπει να γίνει πολυδιάστατη, πρέπει να απαλλαγεί από την αντίληψη της προόδου ως ιστορικής βεβαιότητας και μαζί πρέπει να ενσωματώνει την πεποίθηση ότι καμιά πρόοδος δεν είναι για πάντα κατακτημένη. Για να αντιμετωπίσουμε την αβεβαιότητα της δράσης πρέπει να έχουμε πλήρη συνείδηση του στοιχήματος που περιλαμβάνει η απόφαση και στη συνέχεια να προσκλύουμε στη στρατηγική. Η στρατηγική πρέπει να υπερισχύει του προγράμματος. Το πρόγραμμα είναι μία διαδοχική σειρά δράσεων που επιβάλλεται να εκτελεστούν χωρίς μεταβολές σε ένα αμετάβλητο περιβάλλον. Η στρατηγική, αντίθετα, δημιουργεί ένα σενάριο δράσης εξετάζοντας τις βεβαιότητες και τις αβεβαιότητες, τις πιθανότητες και

τη ζωτικότητα και την παραγωγικότητά της... υπό την προϋπόθεση του σεβασμού στους δημοκρατικούς κανόνες που ρυθμίζουν τους ανταγωνισμούς, αντικαθιστώντας τις φυσικές συγκρούσεις με τις συγκρούσεις ιδεών... Έτσι η δημοκρατία θα αποτελεί την ένωση της αρμονίας και της δυσαρμονίας αφού ανέχεται και τρέφεται με ενδημικό και ορισμένες φορές εκρηκτικό τρόπο από συγκρούσεις που της δίνουν τη ζωτικότητά της.

Εδώ και δύομισι χιλιάδες χρόνια ο Ευριπίδης τόνιζε: οι θεοί μας επιφυλάσσουν πολλές εκπλήξεις, "το προσδοκώμενο δεν πραγματοποιείται και στο απροσδόκητο κάποιος θεός ανοίγει την πόρτα". Το τέλος του 20ου αιώνα μας βοήθησε να καταλάβουμε την αθεράπευτη αβεβαιότητα της ανθρώπινης μοίρας. Οι αρχαίοι πολιτισμοί ζούσαν μέσα στην ασφάλεια που τους έδινε ο κυκλικός χρόνος, του οποίου έπρεπε να διασφαλίσουν την αδιατάρακτη επαναληπτικότητα, κάνοντας θυσίες, μερικές

τις α-πιθανότητες. Η στρατηγική παραμένει, όπως η γνώση, μια πλοήγηση μέσα σ' έναν ωκεανό αβεβαιοτήτων, περνώντας από αρχιπελάγη βεβαιότητας. Τα ιστορικά γεγονότα από το 1914 (δολοφονία στο Σερράγεβο) μέχρι το 1999 (αεροπορικές επιθέσεις στη Σερβία) δίνουν βαρύτητα στην άποψη: το μέλλον από δω και πέρα είναι αμφίβολο και έτσι θα είναι για πάντα. Το μέλλον καλείται αβεβαιότητα.

Η κοινωνική πραγματικότητα είναι πολύπλοκη και πολυδιάστατη και η διαλεκτική ανάμεσα στους διάφορους παράγοντες που την αποτελούν σχηματίζει ένα κύκλο αλληλεπιδράσεων... Κάθε αλλαγή, κάθε ρήξη στον κοινωνικό ιστό περιέχει κινδύνους και ευκαιρίες που στο ξεκίνημά τους είναι άγνωστοι. Ως προς τη σκέψη, τη δράση και την πίστη ζούμε στην αβεβαιότητα και μάλιστα πρέπει να την ανεχόμαστε και να κάνουμε διάλογο μαζί της. Η πρόκληση για το σύγχρονο άνθρωπο

συνίσταται στο γεγονός ότι μπορεί να συντηρηθεί από την αβεβαιότητα, τον κίνδυνο, την αγωνία αντί να πεθάνει εξαιτίας τους. Η αβεβαιότητα είναι το δηλητήριο που πρέπει να γίνει το αποτοξινωτικό μας και η ζωοποιός μας δύναμη. Στις ιστορικές διαδικασίες όπου αδιάκοπα τα μέσα μεταβάλλονται σε σκοπούς και οι σκοποί σε μέσα, η πολιτική επιτείνει τα προβλήματα της ηθικής πολυπλοκότητας. Το να εξαρτήσουμε την ηθική από την επιτυχία σημαίνει να εγκαταλείψουμε από την αρχή κάθε ηθική απαίτηση. Η ηθική απαίτηση μπορεί να δώσει ζωή σε μια πράξη χωρίς να υπάρχει κάποια ελπίδα νίκης. Η ηθική συνείδηση είναι πιο πολύ και από αναγκαία, είναι όμως και εξαιρετικά ανεπαρκής. Η εφησυχασμένη συνείδηση είναι πηγή της ασυνειδησίας και η ένοχη συνείδηση είναι πηγή της διαφθοράς. Πρέπει να υποτάξουμε και τη μία και την άλλη σε μια συνείδηση υπευθυνότητας.

Η οικονομική μεγέθυνση φαινόταν να προκαθορίζει την οικονομική ανάπτυξη η οποία προκαθόριζε την κοινωνική και ατομική ανάπτυξη. Αυτή η ιδέα για την πρόοδο ήταν μάλλον...μεταφυσική. Κάθε πρόοδος είναι μερική, τοπική, προσωρινή και επί πλέον παράγει τη φθορά και την αποδιοργάνωση. Η πρόοδος είναι μια από τις όψεις και μάλιστα μια αβέβαιη όψη του γίνεσθαι. Δεν πρέπει να λησμονούμε τη σκιά της βιομηχανικής επανάστασης...τη ρύπανση, τις οχλήσεις, τις οικολογικές καταστροφές, την απώλεια της αλληλεγγύης, την ατομικοποίηση του ατόμου, την υποταγή του σώματος και του πνεύματος στους κανόνες και τους ρυθμούς της μεγέθυνσης. Η τεχνοκρατική σκέψη δε συλλαμβάνει το ζωντανό, ανθρωπολογικό και κοινωνικό, λειτουργεί με τη λογική των μηχανών. Από την άλλη μεριά, είναι γεγονός ότι οι καινούριες μορφές βαρβαρότητας που προέρχονται από τον πολιτισμό μας αντί να περιορίζουν τις παλιές μορφές βαρβαρότητας τις αφύπνισαν και ενώθηκαν μαζί τους. Έτσι αβίαστα προβάλλει το αίτημα να αντισταθούμε στο χάος, στις δυνάμεις της οπισθοδρόμησης και του θανάτου. Στις δυνάμεις που εγκληματούν κατά της ανθρωπότητας και δημιουργούν κλίμα έντονης αβεβαιότητας... Πρέπει να προετοιμαστούμε για τις καινούριες καταπιέσεις, δηλαδή τις καινούριες αντιστάσεις. Δεν πρόκειται να εξαφανίσουμε την αβεβαιότητα και το τυχαίο, αλλά πρέπει να μάθουμε να εργαζόμαστε καλύτερα και να παίζουμε μαζί τους. Η πολιτική δράση δεν είναι προικισμένη με την αποτελεσματικότητα της φυσικής δράσης και για να φέρει αποτέλεσμα χρειάζεται πολλές προσπάθειες, χρειάζεται τον επαναλαμβανόμενο ζήλο, τις αδιάκοπες δοκιμές, τα λάθη, ώπου κάποια σπυγμή αναπόφευκτα η γονιμοποίηση θα πραγματοποιηθεί...

Με την έκρηξη της τεχνογνωσίας ο κόσμος έγινε πιο

κοντινός, αλλά και πιο σύνθετος. Όσο πιο σύνθετη γίνεται μια κοινωνία τόσο πιο επιτακτικό προβάλλει το αίτημα για την αυτοαξιολόγησή της. Τα πάντα μοιάζουν εφικτά, εύκολα, κατορθωτά και προπαντός υποκείμενα μιας δυνατότητας ατέρμονης. Η τεχνογνωσία προέκυψε από τον ίδιο τον άνθρωπο, αλλά πρέπει να απευθύνεται και στον ίδιο. Η τεχνογνωσία από μόνη της δε συνιστά ποιοτικό μέγεθος που να μπορεί μάλιστα να αυτοδικαιωθεί και να αποκτήσει ηθικό περιεχόμενο αντίστοιχο της ιδέας άνθρωπος. Η ηθική δικαίωση που ο άνθρωπος διαρκώς αναμένει από αυτή δε θα προκύψει από τη χρήση της αλλά από τον τρόπο της χρήσης. Τη διαφορά την πλήρωσε η ανθρωπότητα πανάκριβα.

Ο 20ος αιώνας μας άφησε ως κληρονομιά, στα τελευταία του χρόνια, αναγεννητικά αντί-ρεύματα: το οικολογικό, το ποιοτικό, της αντίστασης στην πεζή και καθαρά ωφελιμιστική ζωή, της αντίστασης απέναντι στην ηγεμονία της τυποποιημένης κατανάλωσης, της χειραφέτησης από την πανταχού παρούσα τυραννία του χρήματος, της αντίδρασης στην αποχαλίνωση της βίας,... Όλοι οι πόθοι που γονιμοποίησαν τις μεγάλες επαναστατικές ελπίδες του 20ου αιώνα, αλλά που και στην πορεία τους προδόθηκαν, ίσως να μπορέσουν να αναγεννηθούν υπό τη μορφή μιας νέας αναζήτησης αλληλεγγύης και ευθύνης. Μπορούν να ελπίζουμε σε μια πολιτική στην υπηρεσία του ανθρωπίνου όντος, που να μη διαχωρίζεται από μια πολιτική πολιτισμού, που θα ανοίξει το δρόμο για να εκπολίσουμε τον πλανήτη και να τον καταστήσουμε το κοινό σπίτι και περιβόλι της ανθρωπότητας.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι οι πολιτικές, οικονομικές και επιστημονικές τάσεις που έχουν διαμορφωθεί, μετά τα διδάγματα του 20ου αιώνα, θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός καλλίτερου κόσμου, ενός κόσμου με περισσότερη ευημερία, ειρήνη, λιγότερο βασανισμένο άνθρωπο από το φόβο της ωμής βίας, της φτώχειας ή των ασθενειών, με δυνατότητα διαχείρισης του τεράστιου όγκου πληροφοριών, με περισσότερη ευαισθησία για τη νεολαία και τις προοπτικές της, με τη δημιουργία περιβάλλοντος που θα ευνοεί την επικοινωνία και την κατανόηση των ανθρώπων... Σήμερα το κύρος της επιστήμης είναι δικαιολογημένα υψηλό. Η επιστήμη δε διεκδικεί όμως καμιά ηθική υπεροχή. Εκεί που ακόμα υστερεί είναι στην περιστασιακή αίσθηση βεβαιότητας, μολονότι αυτή αποδίδεται στην επιστήμη από τους πολιτικούς και τα ΜΜΕ, παρά από τους ίδιους τους επιστήμονες. Την επιστήμη την αφορά μόνο η γνώση που δοκιμάζεται και δέχεται προκλήσεις από νέες θεωρίες και ανακαλύψεις. Στον τομέα των βιο-επιστημών υπάρχουν πολλά ερωτηματικά. Η δυνατότητα παρέμβασης του ανθρώπου στην ίδια του την ύπαρξη είναι γεγονός

που βιώνουμε. Η προοπτική της είναι ασύλληπτη. Με τη βοήθεια όμως του διαλόγου, που μπορεί να θεμελιωθεί με βάση τους όρους της βιο-ηθικής, οι μεγάλες ανησυχίες για τα τεράστια ηθικά διλήμματα που θέτουν οι δυνατότητές μας και για τις επιπτώσεις των δραστηριοτήτων μας στη φύση και στην ανθρώπινη ύπαρξη μπορούν να βρουν διεξοδο συμβατή και ισορροπη με την ιδέα του ανθρώπου. Η επιστήμη προσφέρει μια εμπνευσμένη πρόκληση για περιπέτειες του πνεύματος στους ερευνητές του μέλλοντος, αλλά, όπως κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα μπορεί να είναι ευεργετική ή ζημιογόνος, οφείλει να τελεί υπό αυστηρό έλεγχο. Τα πανεπιστήμια ως χώροι μάθησης και έρευνας έχουν το σημαντικό ρόλο της μετάδοσης των αναγκαίων αξιών για την ανάπτυξη εκείνης της κουλτούρας στην κοινωνία που βασίζεται στις στάσεις και συμπεριφορές που εμπνέονται από το διάλογο, την ανεκτικότητα, την αλληλεγγύη και την έννοια της δημοκρατίας.

Ο ρόλος της δημοκρατίας δεν είναι να κάνει τους ανθρώπους ευτυχισμένους, ούτε σκοπός της είναι να αγαπιόμαστε όλοι μεταξύ μας. Είναι μόνο μια συμφωνία που μας επιτρέπει να διαχειριζόμαστε καλύτερα τις διαφωνίες μας. Το πολίτευμα της δημοκρατίας έχει τις ατέλειές του... Στην ουσία οι ατέλειές του είναι ό,τι πολυτιμότερο έχει... Όσες δημοκρατίες υπάρχουν είναι ατελή μόνο προσχέδια, κατώτερα από τις αρχές που τα ενέπνευσαν. Είναι πιο δύσκολο να συντηρήσει κανείς τη δημοκρατία από ότι την τυραννία ή την αδελφή της τη δημοαγωγή. ...Αυτές επιβιώνουν μόνες τους.

Στην περίπτωση της πατρίδας μας, η κατανόηση των προκλήσεων, η μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης που θα οδηγήσει στη μεταρρύθμιση της σκέψης, η αυξημένη υπευθυνότητα από τους πολιτικούς και τους πολίτες και η δημιουργία κλίματος συνύπαρξης της κλασικής και επιστημονικής κουλτούρας θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για ύπαρξη οράματος. Η επιτακτική ανάγκη επιβίωσης της πατρίδας μας στο διαμορφωμένο διεθνές περιβάλλον απαιτεί την καλλιέργεια κλίματος υπερηφάνειας του Έλληνα για την πατρίδα του. Για το λόγο αυτό δημιουργείται σε όλους μας η υποχρέωση, και προπαντός στην πολιτική και πνευματική ηγεσία του τόπου, να συμβάλουμε: στη διεύρυνση της δημοκρατίας, στην εξάλειψη του λαϊκισμού, στην προστασία του πολίτη από την υποκουλτούρα, στη δόμηση και εφαρμογή αυστηρών κανόνων λειτουργίας του κράτους, ...να γνωρίσει ο πολίτης και μαζί να πειστεί για την πατρίδα που θυσιάζεται και αποτελεί συλλογικό μας όραμα.

Μα πάνω απ' όλα πρέπει να δανειστεί η πολιτική και

πνευματική ηγεσία μας ... τις ιδιότητες της φωτεινότητας και της διαφάνειας... ιδιότητες που καθορίσανε το χώρο που μεγαλώσαμε και ζήσαμε (Ο. Ελύτης) και να δημιουργήσει περιβάλλον υπερηφάνειας του Έλληνα για την πατρίδα του... την πατρίδα του λόγου, του λογισμού και της αισθητικής.

Ο. Ελύτης: " Χρειάζεται να βρισκόμαστε στη σωστή απόσταση από τον ηθικό ήλιο, όπως ο πλανήτης μας από τον φυσικό ήλιο, για να γίνεται η ζωή υποφερτή. Μας έφταιγε άλλοτε η αμάθεια. Σήμερα μας φταίει η μεγάλη γνώση".

Ιωάννινα 20/ Αυγούστου / 2001

Βιβλιογραφία

1. Unesco: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ο θησαυρός που κρύβει μέσα της. Έκθεση της διεθνούς επιτροπής για την εκπαίδευση στον 21ο αιώνα. Gutenberg, Αθήνα, 1999.
2. Edgar Morin. Γη-Πατρίδα. Εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα, 1996.
3. Από την κρίση στην πίστη. Εκδόσεις ΡΟΕΣ, Αθήνα, 1998.
4. Οι επτά γνώσεις κλειδιά για την παιδεία του μέλλοντος. Εκδόσεις του εικοστού πρώτου, Αθήνα, 2000.
5. Regis Debray. Εξηγώντας τη Δημοκρατία στην κόρη μου. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 1998.
6. Noam Chomsky. Η χειραγώγηση των μαζών. Εκδόσεις Scripta, Αθήνα, 1997.
7. Ένας αιώνας Νόμπελ. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 1999.
8. Freeman Dyson. Disturbing the Universe. Harber & Row, Publishers, New York, 1979.
9. Χρήστος Β. Μασσαλάς. Άρθρα στην Εφημερίδα " Τα Νέα". Φεβρουάριος 2000 - Αύγουστος 2001 (Τρίτη Άποψη).
10. Jerry Brown. Η άλλη Αμερική. Εκδόσεις Νησίδες, 2000.

Οι αποφάσεις των συνόδων Μπολόνια - Πράγας και οι εξελίξεις στην Ανώτατη εκπαίδευση

Ομάδα Φοιτητών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Επειδή δεν έγινε ολοκληρωμένη συζήτηση για το ρόλο των Πανεπιστημίων μετά τις αποφάσεις Μπολόνια - Πράγας, καταθέτουμε αυτό το κείμενο, προϊόν συλλογικής προσπάθειας ορισμένων ατόμων, που στηρίχτηκε σε κατά καιρούς δημοσιευμένα κείμενα, δίνοντας και τις αναγκαίες προεκτάσεις, με τη φιλοδοξία να αποτελέσει το ερέθισμα για το άνοιγμα μιας αναγκαίας συζήτησης όλων των μελών της Πανεπιστημιακής Κοινότητας.

Στη διακήρυξη της Μπολόνια οι Υπουργοί Παιδείας 29 κρατών-μελών της Ε.Ε. και ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών της επιρροής τους προσυπέγραψαν να επιταχύνουν βραχυπρόθεσμα και σε κάθε περίπτωση μέχρι το 2010 τους εξής 6 στόχους:

Α. 1ος Στόχος

Υιοθέτηση ενός συστήματος που στηρίζεται σε δύο κύκλους σπουδών. Π ρ ο π τ υ χ ι α κ ό ς (διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών – έτσι εξηγείται και η ονομαστική ανωτατοποίηση των ΤΕΙ λόγω της τριχρόνης διάρκειας σπουδών τους) και Μ ε τ α π τ υ χ ι α κ ό ς (δύο χρόνια ειδίκευση και τρία διδακτορικό) 3 – 2 – 3, που ο πρώτος σύμφωνα και με την 89/84 οδηγία της Ε.Ε. θα αναγνωρίζεται στην ευρωπαϊκή αγορά σαν ικανό επαγγελματικό προσόν (φυσικά περιορισμένων επαγγελματικών δεξιοτήτων), γιατί η φιλοσοφία του ακαδημαϊκού Μάαστριχτ (Μπολόνια) στοχεύει στη μείωση του επιστημονικού δυναμικού και αντικατάσταση της μεγάλης πλειοψηφίας του, από ένα ευέλικτο ημειδικευμένο φτηνό εργατικό δυναμικό, με ψευδαίσθηση πανεπιστημιακών τίτλων και χωρίς δικαιώματα. Η αιτία βρίσκεται στο γεγονός ότι η τεράστια αύξηση της συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης του κεφαλαίου δίνει τη δυνατότητα στα μονοπώλια της Ε.Ε. να οργανώσουν την παραγωγή με πολύ λιγότερο υψηλά ειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό, καθώς επίσης και τα σύγχρονα μέσα παραγωγής έχοντας ενσωματώσει

το τυποποιημένο κομμάτι της διανοητικής εργασίας, διευκολύνουν την ελάττωση του επιστημονικού δυναμικού και την αναπλήρωσή του από ένα στρώμα χειριστών της νέας τεχνολογίας. Έτσι ο αριθμός των μεταπτυχιακών φοιτητών θα είναι μικρότερος των προπτυχιακών (30% ο μέσος όρος στις χώρες της Ε.Ε. και 15% προβλέπεται στη χώρα μας) σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση των συντακτών του νομοσχεδίου για τα μεταπτυχιακά.

Η Διακήρυξη της Μπολόνια υπακούει στις υποδείξεις της Λευκής βίβλου για την απασχόληση σύμφωνα με την οποία – αντίθετα από τις κοινωνικές ανάγκες της εποχής μας, για ουσιαστική μόρφωση – η εκπαίδευση χρειάζεται να εκλογικευτεί προβλέποντας λιγότερο μακροχρόνιες γενικές καταρτίσεις και ανταποκρινόμενη περισσότερο στις ανάγκες της αγοράς και αυτό προωθώντας την επαγγελματική κατάρτιση ως εναλλακτική της πανεπιστημιακής.

Με τη διάσπαση των σπουδών το κυρίαρχο στοιχείο δεν είναι η παρεμβολή φραγμών στην ολοκλήρωση των πανεπιστημιακών σπουδών μέσα από μια απλή διάσπασή τους σε στο προπτυχιακό και μεταπτυχιακό τίτλο. Το καθοριστικό στοιχείο αποτελεί η αναδιάρθρωση των προγραμμάτων σπουδών, έτσι ώστε μέσα από μια σύντομη, τριχρόνη μόλις «εκπαίδευση» να μεταδίδονται περιορισμένες αποσπασματικές επαγγελματικές δεξιότη-

τες, για μια μερική και ληξιπρόθεσμη απασχόληση των αποφοίτων της, στα πλαίσια της συχνότερης εναλλαγής επαγγελματιών. Στο σύστημα αυτό το πρώτο λόγο έχει η ανάπτυξη των δεξιοτήτων στο χειρισμό εργαλείων και αναλώσιμων καταρτίσεων και όχι η δημιουργική επιστημονική σκέψη.

Στην ποικιλομορφία των μεταπτυχιακών τύπου Master (ειδίκευση σε ΑΕΙ, ειδίκευση στην παραγωγή) η γενική τους κατεύθυνση είναι να έχουν τη μορφή πιστοποιητικού σπουδών, ενταγμένων στη λογική της «δια βίου κατάρτισης». Διαπιστώνεται δηλαδή ότι τα μεταπτυχιακά κατά κύριο λόγο για τη μεγάλη πλειοψηφία των φοιτητών δεν θα έχουν το χαρακτήρα της επιστημονικής εμβάθυνσης σε ένα ορισμένο επιστημονικό τομέα, αλλά περισσότερο μιας επαγγελματικής κατάρτισης που θα καθορίζεται

συνεχώς από τις εκάστοτε ανάγκες της αγοράς. Η αναπαραγωγή δε της κοινωνικής Ελίτ θα γίνεται μέσα από ορισμένα μεταπτυχιακά τμήματα από τον κύκλο του διδακτορικού και κυρίως μέσα από εκείνα τα ΑΕΙ που εξαιρούνται από τα μέτρα, διατηρώντας τον ενιαίο χαρακτήρα των Σπουδών τους. Χαρακτηριστικό επίσης είναι ότι μόνο η Ιατρική εξαιρείται από τις ρυθμίσεις της Μπολόνια, με την προϋπόθεση ότι θα περιοριστεί στα 6 χρόνια, αφού η ελεύθερη ως σήμερα πρόσβαση στην ειδικότητα επιχειρείται να καταργηθεί. Γι' αυτό άλλωστε το λόγο, το «τριτοκοσμικό» μοντέλο της υποτιθέμενης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης δεν αφορά όλα τα Ανώτατα Ιδρύματα. Τα κορυφαία Πανεπιστήμια των ισχυρών ιμπεριαλιστικών χωρών όπως για παράδειγμα οι Μεγάλες Σχολές της Γαλλίας, Το Ιμπέριαλ, το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, το Πολυτεχνείο του

Μιλάνου κλπ, εφαρμόζουν μόνο τυπικά τη δομή των δύο κύκλων σπουδών διατηρώντας αλώβητη τη διάρθρωση του προγράμματος σπουδών τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Γαλλία έχει και νομοθετικά κατοχυρώσει την απονομή του βαθμού και των δικαιωμάτων του Master στους αποφοίτους του ενιαίου κύκλου των Μεγάλων Σχολών των Μηχανικών. Για να συγκεκριμενοποιήσουμε:

Ο προπτυχιακός Νομικός δεν θα μπορεί να δικηγорεί (το δίπλωμά του εξισώνεται με τους τίτλους αντίστοιχους τρίχρονης διάρκειας σπουδών ΤΕΙ (Μπατσελέρ), αλλά να είναι διοικητικός υπάλληλος Τράπεζας ή βοηθός σε ένα μεγάλο δικηγορικό γραφείο. Στο προπτυχιακό του Πολυτεχνείου δεν θα επιτρέπεται αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος, αλλά θα μπορεί να απασχοληθεί σαν χειριστής λογισμικού ορισμένων προγραμμάτων.

2ος Στόχος

«Καθιέρωση ενός συστήματος διδακτικών μονάδων αναλόγου με αυτό που εφαρμόζεται σήμερα σε χώρες της Ε.Ε.: Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Διδακτικών Μονάδων με στόχο την ευρύτερη κινητικότητα των φοιτητών». Ένα σύστημα που υπολογίζει τη βαρύτητα κάθε μαθήματος στο πρόγραμμα σπουδών ανάλογα με τις ώρες σε κάθε συγκεκριμένο αντικείμενο. Υπάρχει δηλ. διαβάθμιση των ωριαίων μονάδων του κάθε μαθήματος, ανάλογα αν το μάθημα είναι

Atlantisia student portrait

κορμού, παρεμφερούς αντικειμένου, εργαστηριακό, υποχρεωτικό, επιλογής κτλ. Το νέο στοιχείο που εισάγεται με τη διακήρυξη είναι ότι οι διδακτικές μονάδες μπορούν να συγκεντρώνονται στο εξής: «Και στα συστήματα εκπαίδευσης εκτός του πλαισίου της ανώτατης, συμπεριλαμβανομένων και των συστημάτων της δια βίου εκπαίδευσης, αρκεί αυτά να αναγνωρίζονται από τα εμπλεκόμενα Πανεπιστήμια υποδοχής». Ανοίγει έτσι λοιπόν ο δρόμος για αναγνώριση σπουδών που έχουν γίνει ακόμη και σε Ιδιωτικά Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών, ΙΕΚ, ΚΕΚ κλπ. Η πρόβλεψη της διακήρυξης για αναγνώριση σπουδών εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος οδηγεί στη ντεφάκτο νομιμοποίηση των ιδιωτικών παραρτημάτων ξένων Πανεπιστημίων που λειτουργούν στη χώρα μας. Η αναθεώρηση δε του άρθρου 28 του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο το κοινοτικό δίκαιο υπερσχύει του εθνικού εξαλείφει και κάθε συνταγματικό εμπόδιο.

3ος Στόχος

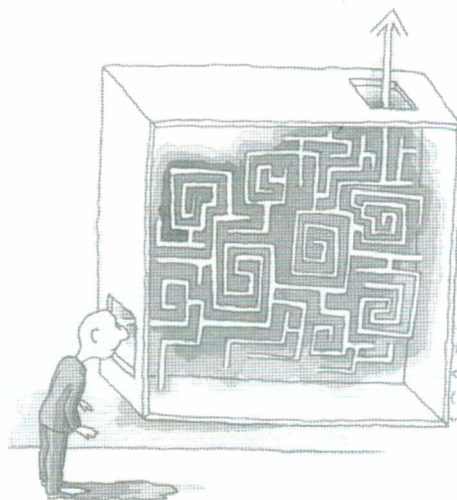
Υιοθέτηση ενός συστήματος τίτλων σπουδών που θα είναι αναγνώσιμοι και συγκρίσιμοι, με τη συγκρότηση του «Συμπληρώματος Διπλώματος» ένα είδος δηλ. πιστοποιητικού που θα αποκωδικοποιεί τον κάθε τίτλο σπουδών και θα αποτελεί εργαλείο για τη μέτρηση των μονάδων των τίτλων ούτως ώστε να προκύπτει σαφής αξιολόγηση και πιστοποίηση σ' όλη την Ε.Ε.

4ος Στόχος

Ένα γενικευμένο σύστημα αξιολόγησης με στόχο την ανάπτυξη συγκρίσιμων κριτηρίων και μεθοδολογιών για την ποιότητα των πτυχίων. Στη βάση πορισμάτων μιας «Ανεξάρτητης από τις Εθνικές Κυβερνήσεις Αρχής», που θα αποτελείται από ελεγχόμενους επιστήμονες και εργοδότες που θα αναλάβει το έργο της αξιολόγησης των Πανεπιστημίων της Ε.Ε. Στα πλαίσια της συγκεκριμενοποίησης των δομών και οργάνων που θα αναλάβουν την αξιολόγηση ΑΕΙ – ΤΕΙ, η κυβέρνηση κάλεσε σε προσχηματικό διάλογο για τη θεσμοθέτηση εθνικού συστήματος αξιολόγησης ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΣΑΠ). Το νομοσχέδιο δεν υπεισέρχεται στο επίμαχο θέμα των κριτηρίων – τακτική για να δημιουργήσει τετελεσμένα – πριν αποκαλυφθούν στο σύνολό τους οι αντιδραστικοί της στόχοι. Αρμοδιότητες αξιολόγησης στη χώρα μας ανατίθενται στο ΕΣΥΠ Νόμος 2327/95 το οποίο η Κυβέρνηση εσπευσμένα

ήρθε (μέσα από τροποποιήσεις για να καταστεί αποτελεσματικό) να το ενεργοποιήσει για λόγους ευθυγράμμισης στις υποχρεώσεις που ανέλαβε στη Μπολόνια εν όψει της Συνόδου της Πράγας. Ακόμα στο Νομοσχέδιο για το ΕΣΑΠ εύκολα μπορούμε να διαπιστώσουμε την κατεύθυνση αφού το όργανο αυτό που θα αναλάβει την αξιολόγηση είναι πλήρως ελεγχόμενο από την Κυβέρνηση και με ενισχυμένη μάλιστα την παρουσία εκπροσώπων των εργοδοτικών φορέων.

Ο σχεδιασμός της Κυβέρνησης είναι η σταδιακή προώθηση μέτρων και ρυθμίσεων μέσα από διαφορετικά νομοσχέδια (ανωτατοποίηση των ΤΕΙ, αξιολόγηση, μεταπτυχιακά, διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των ΑΕΙ), ώστε να διαχέεται ο τελικός στόχος της για να γίνει δυσκολότερη η απόκρουσή του.

5ος Στόχος

Προώθηση της κινητικότητας με ξεπέρασμα εμποδίων που δυσχεραίνουν την ελεύθερη κίνηση φοιτητών, διδασκόντων, ερευνητών καθώς και του διοικητικού προσωπικού.

6ος Στόχος

Προώθηση των ευρωπαϊκών διαστάσεων στην Ανώτατη Εκπαίδευση, τη συνεργασία Ιδρυμάτων μεταξύ κρατών-μελών και τα ολοκληρωμένα προγράμματα σπουδών άσκησης, κατάρτισης – τα οποία σε καμία περίπτωση δε σημαίνουν τη

δημιουργία ενιαίων προγραμμάτων σπουδών αλλά το αντίστροφο μάλιστα το σχεδιασμό τους στη βάση της συμπληρωματικότητας και του καταμερισμού που θα επιβάλλει το συμφέρον του μεγάλου κεφαλαίου στα διάφορα Πανεπιστήμια και Τμήματα.

Όπως φαίνεται από τα ανωτέρω και μάλιστα οι συντάκτες της διακήρυξης τονίζουν ότι δεν πρόκειται για ένα ενιαίο πανευρωπαϊκό σύστημα οργάνωσης σπουδών αλλά για ένα σύστημα οργάνωσης των διαφορών των εκπαιδευτικών συστημάτων των ευρωπαϊκών χωρών.

Στη Σύνοδο της Πράγας 18 - 19 Μάη επαναβεβαιώθηκε η απόφαση για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης μέχρι το 2010. Γιατί οι 29 Υπουργοί Παιδείας εκτίμησαν ότι επικροτήθηκαν οι στόχοι της Μπολόνια (παρά το ότι όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες υπήρχαν και υπάρχουν

σοβαρές αντιδράσεις).

Το υποτιθέμενο νέο στοιχείο που προέκυψε είναι ότι το σύστημα σπουδών θα βασίζεται σε δύο κύκλους το προπτυχιακό και το μεταπτυχιακό, χωρίς άμεση υιοθέτηση του τριωνικού συστήματος, 3 χρόνια μπατσέλór, 2 χρόνια ειδίκευση (master) και 3 διδακτορικό, που έθετε η Μπολόνια. Αυτό δεν αποτελεί "επιτυχία" όπως θέλουν να εμφανισθεί γιατί η φιλοσοφία της διάσπασης των σπουδών σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό με καθοριστικό στοιχείο την αναδιάρθρωση των σπουδών στο περιεχόμενό τους, δεν αλλάζει.

Το γεγονός δε ότι δεν υπήρχε καμία καταδίκη της λογικής της που αποτελεί κυρίαρχο μοντέλο στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες επιβεβαιώνει το αντίθετο. Δηλ. αργότερα με την κίνηση αυτή - αποπροσανατολιστικής τακτικής - το σύστημα της Μπολόνια θα επικρατήσει και πανευρωπαϊκά. Η πίεση θα μεταφερθεί και στην Ελλάδα για να γίνουν οι προπτυχιακές σπουδές των ΑΕΙ τριήρονες. Η κυνικότητα των λόγων του Γενικού Συμβούλου των Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων και συντάκτη του κειμένου των αποφάσεων της Μπολόνια:

«Η αξία των σπουδών στο νέο μοντέλο δεν υπολογίζεται στη βάση διάρκειάς τους, αλλά στη βάση των πιστωτικών μονάδων που θα συγκεντρώνονται μέσα από αυτές. Οι τετράχρονοι σπουδές, μπορεί δηλ. να θεωρηθούν ακόμη και χαμηλότερου επιπέδου από τις τριήρονες», αποδεικνύουν τα ανωτέρω.

Ο τονισμός ανωτέρω λόγων του, στη σύνοδο της Μπολόνια από τον ίδιο τον συντάκτη της, αποτελεί τρανταχτή απόδειξη ότι η σύνοδος της Πράγας στο σημείο αυτό ακολουθεί την ίδια φιλοσοφία και για να κάμψει τις αντιδράσεις στο πέρασμα των στόχων της χρησιμοποιεί αυτή την παραπλανητική τακτική.

Β. Πορεία επιτάχυνσης της ιδιωτικοποίησης

Η κρατική συμμετοχή διαρκώς μειώνεται, η επιβίωση των Πανεπιστημίων και ο βαθμός της κρατικής επιχορήγησης συνδέεται άμεσα με την ικανότητα να προσελκύουν πελάτες φοιτητές καθώς και κάθε λογής χρηματοδότηση. (κρατικά προγράμματα, ιμπεριαλιστικοί οργανισμοί (NATO - ΕΕ - πολυεθνικές).

Έτσι ο κοινωνικός τους ρόλος υποκαθίσταται από τα συμφέροντα των χρηματοδοτών τους. Εξωθούνται λοιπόν να λειτουργήσουν σαν κεφαλαιοκρατικές επιχειρήσεις με θεμιτά και αθέμιτα μέσα και εντοπίζοντας όλο το ενδιαφέρον τους στο πως θα εξασφαλίσουν μεγαλύτερα

έσοδα. Γι' αυτό το σκοπό άλλωστε έχουν ιδρυθεί εταιρείες διαχείρισης της περιουσίας τους και διασύνδεση των ΑΕΙ με επιχειρήσεις.

Στα πλαίσια αυτά ο έλεγχος των εκλεγμένων συλλογικών πανεπιστημιακών οργάνων στην όλη δραστηριότητα του Πανεπιστημίου συρρικνώνεται και το κέντρο λήψης των αποφάσεων μετατοπίζεται σε στεγανές δομές άμεσα συνδεδεμένες με τα κέντρα και εξουσίες (κυβέρνηση - ιμπεριαλιστικοί οργανισμοί - μονοπωλιακές επιχειρήσεις). Στην πορεία είναι ορατή και η συμμετοχή στη διοίκηση των Πανεπιστημίων εκπροσώπων των επιχειρήσεων και η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων ελέγχου και διοίκησης και σε ολιγομελή και ακόμα μονοπρόσωπα όργανα (μάντζερ). Η επίδραση αυτής της πολιτικής είναι καταλυτική στον προσανατολισμό των Πανεπιστημίων. Ο πρόσφατος νόμος που τροποποιεί το καθεστώς των ερευνητικών κέντρων που υπάγονται στη Γεν. Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας προβλέπει τη σύνδεση της ιεραρχικής εξέλιξης των Ερευνητών (με την ομάδα τους) με τον αριθμό των προγραμμάτων που προσελκύουν στο κέντρο. Ρύθμιση που όλα δείχνουν ότι θα επεκταθεί και στα Πανεπιστήμια.

Οι επιχειρήσεις θα μπορούν έτσι να καθορίζουν τυπικά τη διάρθρωση και το περιεχόμενο των σπουδών στη βάση των συμφερόντων τους. (Το νομοθετικό πλαίσιο των ΤΕΙ προβλέπει ήδη τη συμμετοχή των φορέων των επιχειρήσεων). Στην κατεύθυνση αυτή κινούνται και τα κοινοτικά προγράμματα Commet (για τη σύμπραξη Πανεπιστημίων και Εταιρειών) και κυρίως τα σύγχρονα Σωκράτης και Leonardo, που προβλέπουν μηχανισμούς αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της πανεπιστημιακής δραστηριότητας με ανάλογη κατανομή της κοινοτικής χρηματοδότησης.

Ταυτόχρονα το ενδιαφέρον των Πανεπιστημιακών για το επιστημονικό έργο μειώνεται (για πολλούς θεωρείται πάρεργο) και στρέφονται στο κυνήγι χρηματοδοτών και σε επιφανειακές εργασιακές μελέτες που αποφέρουν κέρδος.

Οι εξελίξεις όμως αυτές συνοδεύονται με την επέκταση των ελαστικών εργασιακών σχέσεων όχι μόνο του Διδακτικού Προσωπικού αλλά και του Διοικητικού - Τεχνικού - Εργαστηριακού, με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου, ανάθεση έργου, εποχιακούς ή ωρομίσθιους.

Στα περισσότερα Τμήματα που ιδρύθηκαν με την χρηματοδότηση του κοινοτικού ΕΠΕΑΕΚ η πλειοψηφία των διδασκόντων είναι συμβασιούχοι του Π.Δ. 407/80. Γενικότερα μέσα από την κοινοτική χρηματοδότηση

ένα νέο διδακτικό – διοικητικό – τεχνικό δυναμικό διαμορφώνεται στα ΑΕΙ που εργάζεται σε συνθήκες εξάρτησης και χρησιμοποιείται για να συμπίεζει τα εργασιακά δικαιώματα του μόνιμου προσωπικού. Αυτή η νέα πραγματικότητα έρχεται σε πλήρη αντίθεση με κάθε έννοια ακαδημαϊκής ελευθερίας, δημιουργώντας μια πολυάριθμη κατηγορία εργαζομένων, άμεσα εξαρτημένων με την απειλή της απόλυσης από τις κυρίαρχες επιδιώξεις.

Γ. Οι επιπτώσεις της αντιδραστικής αναδιάρθρωσης στην Ανώτατη Εκπαίδευση

1. Κατάργηση του Δημόσιου και Δωρεάν χαρακτήρα των Πανεπιστημίων. Με μοχλούς την υποχρηματοδότηση και την αξιολόγηση τα Πανεπιστήμια εξωθούνται να λειτουργήσουν ως επιχειρήσεις εξαρτημένα από τα συμφέροντα των χρηματοδοτών τους (των μοιπωλών του κράτους τους και των οργανισμών τους) οι οποίες θα λειτουργούν «ανταγωνιστικά» σε μια ενιαία ευρωπαϊκή «αγορά» ανώτατης εκπαίδευσης. Η εξέλιξη αυτή συνοδεύεται με τη νομιμοποίηση των Ιδιωτικών, τύπου ΙΕΚ, ψευδοπανεπιστημίων.

2. Ολοσχερής ανείρεση της όποιας κοινωνικής αποστολής της επιστήμης με επίπτωση και στην ίδια την εξέλιξή της, στο περιεχόμενο, στη σχέση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας. Ενδυνάμωση του ελέγχου των ιμπεριαλιστικών οργάνων μέσα από τη σύνδεση των Πανεπιστημίων και τα «ολοκληρωμένα» προγράμματα εκπαίδευσης και έρευνας με συνέπεια τη δέσμευσή της σε κατευθύνσεις ξένες από τις ανάγκες της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας μας.

3. Ισχυροποίηση της συγκέντρωσης της επιστήμης στα κορυφαία Πανεπιστήμια των ισχυρών ιμπεριαλιστικών χωρών για την ενίσχυση του μονοπωλιακού ελέγχου της γνώσης. Έτσι αυξάνεται η ανισομέρεια του καταμερισμού της επιστήμης στα Πανεπιστήμια διαφόρων χωρών στα πλαίσια του οποίου τα Ελληνικά αναλαμβάνουν το ρόλο του «φτωχού συγγενή» για συμπληρωματική έρευνα. (Φασόν). Η διαστρωμάτωση των Πανεπιστημίων – Σχολών – Τμημάτων αναπαράγεται και στο εσωτερικό της χώρας διαμορφώνοντας διδακτικό προσωπικό και αποφοίτους πολλών ταχυτήτων.

4. Υποβάθμιση του προπτυχιακού τίτλου με την μετατόπιση της ειδίκευσης στο μεταπτυχιακό επίπεδο που με τη σειρά της συνεπάγεται και τη γενική υποβάθμιση της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

5. Αποσύνδεση των σπουδών και των τίτλων από την επαγγελματική ικανότητα και κατ' επέκταση αφαίρεση

του κοινωνικού δικαιώματος της εργασίας από τους απόφοιτους που θα κρίνονται σε ατομική βάση ανάλογα με τα «υποτιθέμενα προσόντα» τους. Μείωση της τιμής της επιστημονικής εργατικής δύναμης, κατάργηση κεκτημένων εργασιακών δικαιωμάτων. Ακόμα και στα πλαίσια του δεύτερου μεταπτυχιακού κύκλου δεν θα κατοχυρώνονται επαγγελματικά. Σήμερα μόνο οι γιατροί, οι δικηγόροι και οι μηχανικοί έχουν νομοθετική κατοχύρωση. Ήδη όμως στο χώρο των γιατρών και δικηγόρων, δρομολογούνται μέτρα περικοπής της πρόσβασης σε επαγγελματικά δικαιώματα (πρόσθετες εξετάσεις στο πτυχίο για τους γιατρούς, σχολή δικηγορίας για τους αποφοίτους της Νομικής ως προϋπόθεση για απόκτηση άδειας εξάσκησης του επαγγέλματος, μέτρα που σύντομα θα επεκταθούν και στους μηχανικούς). Επομένως η διαμάχη για τα επαγγελματικά δικαιώματα ανάμεσα στις διάφορες κατηγορίες αποφοίτων ΑΕΙ-ΤΕΙ είναι χωρίς ουσία αφού κανείς δεν θα είναι πια στην πορεία επαγγελματικά κατοχυρωμένος.

6. Ένταξη ταξικών φραγμών και μείωση στην πρόσβαση στην Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στο 15%-30% των σημερινών φοιτητών, αφού στην ουσία αυτή μετατοπίζεται στο μεταπτυχιακό επίπεδο, γίνεται «τεταρτοβάθμια», κατόπιν αυστηρών επιλεκτικών διαδικασιών και ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ. Γενικότερα ενίσχυση των μηχανισμών ταξικής επιλογής μέσα από αλληπάλληλα φίλτρα (που στην πορεία θα επεκταθούν) και την πολυκατηγοριοποίηση των Ιδρυμάτων, Τμημάτων και των Σπουδών.

7. Ενίσχυση της κυρίαρχης ιδεολογικής κυριαρχίας της αστικής τάξης στα Πανεπιστήμια καθώς και το ρόλο τους στην αναπαραγωγή της. Η εισαγωγή του νέου μοντέλου λειτουργίας των Πανεπιστημίων συνοδεύεται και με την ισχυροποίηση αστικών ιδεοληψιών.

8. Κατάργηση των δημοκρατικών ελευθεριών, της ελεύθερης επιστημονικής δημιουργίας και σκέψης – καταλύτης της εξέλιξης της επιστήμης και ενίσχυση του αυταρχισμού. Στο πλαίσιο αυτό οι διακηρύξεις περί αυτοτέλειας των Πανεπιστημίων από τον κρατικό εναγκαλισμό είναι σκέπη υποκρισία. Αντίθετα μετακυλίνονται οι ευθύνες του κράτους στα Πανεπιστήμια και ενισχύονται οι μηχανισμοί των απαιτήσεων του κεφαλαίου. Μακροπρόθεσμα η πολιτική του κατακερματισμού της αποσπασματικής, ατομικής, συγκρότησης των σπουδών, θα έχει πολύ αρνητικές επιδράσεις στη συλλογική στάση απέναντι στα προβλήματα, στο φοιτητικό – σπουδαστικό συνδικαλισμό καθώς και στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα στη συνέχεια.

Δ. Η «Ανωτατοποίηση» των ΤΕΙ

Από το νομοσχέδιο της κυβέρνησης προκύπτει σαφές ότι χρησιμοποιεί τα ΤΕΙ για την έναρξη της επίσημης εφαρμογής της διακήρυξης της Μπολόνια. Η ένταξη δεν συνοδεύεται από καμία αλλαγή στο χαρακτήρα, ως υποδεέστερων από τα ΑΕΙ ιδρυμάτων, που παρέχουν με το μισό κόστος, μια χαμηλής ποιότητας τεχνολογική εκπαίδευση αποστεωμένη από το θεωρητικό της υπόβαθρο και σε ορισμένες περιπτώσεις εμπειρική.

Αυτό προκύπτει από μια σειρά κρίσιμης σημασίας σημεία του Νομοσχεδίου:

1. Τα ΤΕΙ εντάσσονται στην Ανώτατη Εκπαίδευση με «διακριτό» ρόλο σαν μη Πανεπιστημιακά Τεχνολογικά Ιδρύματα, δίπλα σε άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα με το ίδιο ακριβώς αντικείμενο, όπως Πολυτεχνεία – Γεωπονικές Σχολές και λοιπά.
2. Οι απόφοιτοί τους αποκτούν το ίδιο πτυχίο και διατηρούν τα ίδια μειωμένης εμβέλειας, επαγγελματικά δικαιώματα που είχαν θεσπιστεί για περιορισμένες

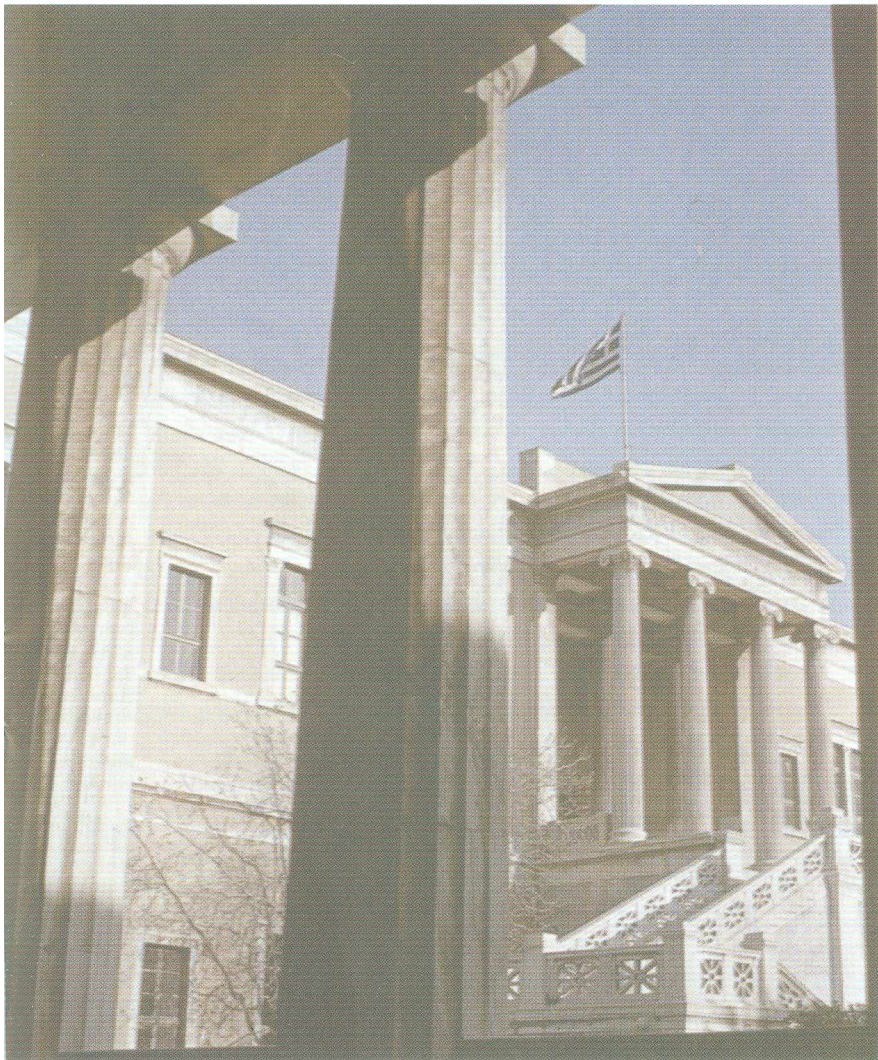
ειδικότητες πριν την ανωτατοποίηση. Επαγγελματικά δικαιώματα τα οποία στην συνέχεια θα αφαιρεθούν ακολουθώντας την κοινή μοίρα των εργασιακών δικαιωμάτων όλων των πτυχιούχων.

3. Η διάρθρωση των βαθμίδων του διδακτικού προσωπικού των ΤΕΙ είναι κατά μια βαθμίδα χαμηλότερη της αντίστοιχης διάρθρωσης των βαθμίδων των ΑΕΙ, ώστε στα ΤΕΙ να μην υπάρχει ουσιαστικά η Α' βαθμίδα των Καθηγητών ΑΕΙ. Ταυτόχρονα διατηρείται το απαράδεκτο καθεστώς, με το οποίο η πλειοψηφία του διδακτικού προσωπικού (50-90% στα επαρχιακά ΤΕΙ) είναι ωρομίσθιοι.

4. Δεν επιτρέπεται στα ΤΕΙ να οργανώνουν αυτόνομα μεταπτυχιακές σπουδές μέσα σ' αυτά. Τυπικά παραχωρείται στους αποφοίτους η δυνατότητα της ανεμπόδιστης πρόσβασης στα μεταπτυχιακά προγράμματα των ΑΕΙ, δικαίωμα που προβλέπεται και από το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο των ΤΕΙ και το οποίο ουσιαστικά δεν μπορεί να ασκηθεί, παρά μόνο σε ξένα, Β' κατηγορίας, ΑΕΙ.

5. Δεν προβλέπεται ουσιαστική αύξηση της χρηματοδότησης για τα ΤΕΙ – στα οποία πολλά τμήματα λειτουργούν χωρίς καν δικά τους κτίρια με τρομακτικές ελλείψεις σε υλικοτεχνολογική υποδομή, εξοπλισμό αν και Τεχνολογικά Ιδρύματα. Σημειώνουμε δε ότι στο φετινό προϋπολογισμό και παρότι η αναλογία της κρατικής χρηματοδότησης σε ΤΕΙ και ΑΕΙ είναι ένα προς τέσσερα η κυβέρνηση προχωρεί προκλητικά σε νέα μείωση των κονδυλίων για τα ΤΕΙ. Η ονομαστική επί της ουσίας ανωτατοποίηση των ΤΕΙ δεν είναι μια απλή διατήρηση της σημερινής πραγματικότητας που ανοίγει μάλιστα και κάποια προοπτική ουσιαστικής «ανωτατοποίησής» της στο μέλλον. Η χωρίς καμία αναβάθμιση των ΤΕΙ στην Ανώτατη Εκπαίδευση ανοίγει και τυπικά τον κύκλο της εφαρμογής των αποφάσεων της Μπολόνια για την υποβάθμιση των προπτυχιακών σπουδών στα ΑΕΙ, αφού τα πτυχία των ΤΕΙ συνιστούν τον «πρώτο ακαδημαϊκό πύλο» αντίστοιχο του Μπατσελόν με το οποίο στην πορεία θα εξισωθούν και τα πτυχία των ΑΕΙ. Ταυτόχρονα όμως αρνητικές είναι οι εξελίξεις και για τα ίδια τα ΤΕΙ αφού το νομοσχέδιο αφήνει ανοιχτό το ζήτημα της ακόμα μεγαλύτερης υποβάθμισης των σπουδών τους, με την

Οι αποφάσεις των συνόδων Μπολόνια - Πράγας και οι εξελίξεις στην Ανώτατη εκπαίδευση

αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών στην κατεύθυνση μιας πιο ληξιπρόθεσμης, πρακτικίστικης και «ευέλικτης» γνώσης, κατόπιν εισαγωγής και των πιστωτικών μονάδων. Δηλ. αν η χαμηλής ποιότητας και κόστους σπουδές στα ΑΕΙ, θα αναγκάζουν τους αποφοίτους τους σε διαρκή εναλλαγή καταρτίσεων και επαγγελματιών, αυτό θα αφορά σε μεγαλύτερο βαθμό τους αποφοίτους των ΤΕΙ. Οι επιπτώσεις θα ισχύσουν στο πολλαπλάσιο για τα ΤΕΙ γιατί ξεκινούν από πιο χαμηλά. Συνεπώς η κατ' όνομα ανωτατοποίηση των ΤΕΙ σηματοδοτεί την προς τα κάτω ισοπέδωση τόσο των ΑΕΙ όσο και των ΤΕΙ, και θα πρέπει από κοινού και ενωτικά να αντιμετωπισθεί.

Η ώριμη σήμερα άρση της διάκρισης ΑΕΙ - ΤΕΙ, προϋποθέτει όρους ουσιαστικής αναβάθμισής τους και τη συγκρότηση ενός διακριτού συστήματος δημόσιας και δωρεάν επαγγελματικής μόρφωσης.

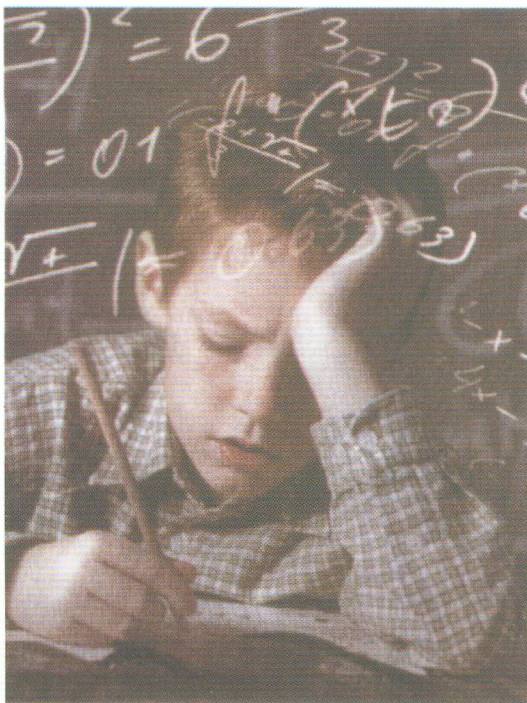
Ε. Η τακτική της Ε.Ε., της Κυβέρνησης και των άλλων πολιτικών δυνάμεων

Από τη συνθήκη του Μάαστριχτ δεν προβλέπεται η δυνατότητα παρέμβασης των κοινοτικών οργάνων στα εκπαιδευτικά συστήματα κρατών - μελών. Ο ρόλος τους περιορίζεται τ υ π ι κ ά στα ζητήματα κατάρτισης, ουσιαστικά όμως δίνουν τις κατευθύνσεις που

στη συνέχεια υλοποιούνται, κάτω από καθεστώς αυστηρού ελέγχου, από όλες τις κυβερνήσεις. Αυτός είναι ο βασικός λόγος που το όλο εγχείρημα εμφανίζεται σαν «πρωτοβουλία» των Υπουργών Παιδείας της Ε.Ε. Ταυτόχρονα βέβαια καταβάλλεται σοβαρή προσπάθεια να παρουσιασθεί σαν μια αντικειμενική, ανεξάρτητη από κοινωνικούς προσδιορισμούς εξέλιξη, της οποίας την επιστημονική κάλυψη παρέχουν οι ηγεσίες των κοινοτικών Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων, οι οποίες συμμετέχουν χωρίς σοβαρές αντιρρήσεις. Οι ηγεσίες των ισχυρών Πανεπιστημίων γιατί δεν έχουν λόγους, αφού τα Ιδρύματά τους θα ενισχυθούν μέσα από αυτή την πορεία. Οι ηγεσίες των υπολοίπων, γιατί είναι υποταγμένες στο σύστημα εξάρτησης των Ιδρυμάτων τους από τα κράτη και τα κοινοτικά όργανα. Στην όλη διαδικασία επιδιώκεται η ενσωμάτωση και του φοιτητικού κινήματος. Χαρακτηριστικά αντίστοιχα με την Σύνοδο των Υπουργών, διεξάγονται Σύνοδοι και των φοιτητικών συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Ταυτόχρονα διοργανώνονται στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες Σεμινάρια προπαγάνδισης και καλλιέργειας αποδοχής των μέτρων ευρύτερα από την πανεπιστημιακή κοινότητα, στα πλαίσια μιας ελεύθερης και δημοκρατικής, δήθεν, ανταλλαγής απόψεων, όπως η πρόσφατη διημερίδα που έγινε στη χώρα μας. Συστατικό στοιχείο της τακτικής των επιτελείων της Ε.Ε. είναι η αξιοποίηση με τα ΤΕΙ ιδρυμάτων, σαν προμαχώνων υπεράσπισης αυτής της πολιτικής, με αντάλλαγμα την υποτιθέμενη ισοτίμησή τους με την πανεπιστημιακή βαθμίδα. Η Ελληνική κυβέρνηση ευθυγραμμίζεται με τον κεντρικό σχεδιασμό της Ε.Ε. Σήμερα προτάσσει τα νομοσχέδια για την

ανωτατοποίηση των ΤΕΙ και την αξιολόγηση της ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης, αντί του νομοσχεδίου για τα μεταπτυχιακά, που προσωρινά παγώνει, για να το επαναφέρει σε αντιδραστικότερη μορφή. Επιδιώκει να εξασφαλίσει την συμμαχία των ΤΕΙ στα αντικειμενικά της σχέδια, να διασπάσει το φοιτητικό και σπουδαστικό κίνημα, να μετατοπίσει το πρόβλημα σε μια στείρα αντιπαράθεση ΑΕΙ-ΤΕΙ, και κυρίως να παραπλανήσει την κοινή γνώμη ότι μόνο την αναβάθμιση των σπουδών επιδιώκει. Αντίθετα όμως διευρύνει την Ανώτατη Εκπαίδευση και ταυτόχρονα συκοφαντεί ως «συντεχνία

και κατεστημένο» κάθε φωνή που υψώνεται ενάντια στα αντιδραστικά εκπαιδευτικά της σχέδια. Με την πρόταση των ΤΕΙ σε ΑΕΙ επιδιώκει να κάνει πιο εύκολα αποδεκτή, στην πανεπιστημιακή κοινότητα, την αξιολόγηση των Ιδρυμάτων, με πρόσχημα την διαφύλαξη της ανώτατης στάθμης εκπαίδευση από ΤΕΙ που δεν πληρούν τα κριτήρια. Χαρακτηριστικό της παραπλανητικής τακτικής της κυβέρνησης είναι το γεγονός ότι εμφανίζεται δήθεν να διαφωνεί και να αντιστέκεται και τελικά να πετυχαίνει οφέλη για την Ανώτατη Εκπαίδευση, όπως αυτό της διατήρησης, τάχα, της τετραετούς διάρκειας σπουδών. Ενώ η μη αντίδρασή της στη Σύνοδο της Μπολόνια να εξαιρεθούν τα τετραετούς και πενταετούς διάρκειας σπουδών Πανεπιστήμιά μας αποτελεί απόδειξη συνειδητής επιλογής στις αποφάσεις της Ε.Ε. και ταυτόχρονα δε μέσα από άλλους δρόμους κυρίως μέσα από τα προγράμματα της Ε.Ε. όπως ΕΠΕΑΕΚ, από το οποίο χρηματοδοτείται η αναμόρφωση των προγραμμάτων

των σπουδών στις κατευθύνσεις της Μπολόνια – προχωρά στην εφαρμογή των μέτρων. Κανένας εφησυχασμός δεν πρέπει να υπάρξει σε σχέση με τις προθέσεις της. Οι άλλες ασπικές πολιτικές δυνάμεις και τα συμπληρώματά τους στην ουσία συμπλέουν με τις αποφάσεις της Κυβέρνησης. Διαφωνούν στα επιμέρους προτάσσοντας την αξιολόγηση, την οποία σε καμία περίπτωση δεν αμφισβητούν και δέχονται την «ανωτατοποίηση» χωρίς όρους ουσιαστικής αναβάθμισής τους και κυρίως αποσυνδέουν το πρόβλημα από τις αποφάσεις της Μπολόνια και της Πράγας δημιουργώντας έτσι σύγχυση διαστρέβλωση και παραπλάνηση ώστε τα σχέδια αντικειμενικά της Ε.Ε. – Κυβέρνησης να γίνουν αποδεκτά ευκολότερα όχι μόνο στην πανεπιστημιακή κοινότητα αλλά και στην κοινωνία. Η πανεπιστημιακή κοινότητα, οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, το διδακτικό και επιστημονικό δυναμικό, οι εργαζόμενοι, οι φοιτητές – σπουδαστές των ΑΕΙ και ΤΕΙ που είναι σε θέση να κατανοήσουν βαθύτερα την συνθετικότητα του προβλήματος δεν μπορούν να είναι αμέτοχοι και ανεκτικοί στο έγκλημα που συντελείται σε βάρος των Πανεπιστημίων. Να μην επιτρέψουν την υποταγή και περιθωριοποίηση των Ελληνικών Πανεπιστημίων που οδηγεί σε υποβάθμιση όλο το Εκπαιδευτικό Σύστημα και καταδικάζει τη χώρα μας σε υποδεέστερο και υποτελή ρόλο. Τα συμφέροντα της πανεπιστημιακής κοινότητας είναι σε αντίθεση με αυτή την πολιτική θα πρέπει λοιπόν να δυναμώσουν τις πρωτοβουλίες, να ανοιχτούν στην κοινωνία και να πρωτοστατήσουν στην αποκάλυψη του αντιεκπαιδευτικού – αντιεπιστημονικού – αντιλαϊκού χαρακτήρα της κυβερνητικής πολιτικής. Να μη υποκύψουν στις κάλπικες υποσχέσεις ότι τα Ιδρύματά τους πιθανόν θα εξαιρεθούν από τις ρυθμίσεις, να υψώσουν τοίχος αδιαπέραστο στον υποβιβασμό του όλου Εκπαιδευτικού Συστήματος, στην υπονόμηση κάθε προοπτικής ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας μας σε όφελος των εργαζομένων.

Συμπερασματικά η αναδιάρθρωση στην Ανώτατη Εκπαίδευση είναι στα πλαίσια των επιδιώξεων του σκληρού πυρήνα της Ε.Ε. ο οποίος βλέπει την ισχυροποίησή

του μέσα και από την οργάνωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης, στοχεύοντας στη βελτίωση των όρων ανταγωνισμού με τα άλλα ιμπεριαλιστικά κέντρα ΗΠΑ – Ιαπωνία. Δεν πρέπει να αγνοούμε ότι οι διακηρύξεις της Μπολόνια – Πράγας αποτελούν υιοθέτηση και συγκεκριμενοποίηση της διακήρυξης της Σορβόνης που έγινε τον Μάη του 1998 και είχε συμφωνηθεί από τους Υπουργούς Παιδείας Γερμανίας, Γαλλίας, Μ. Βρετανίας και Ιταλίας.

Πέρα από την απόρριψη των θέσεων της Ε.Ε. για την Ανώτατη Εκπαίδευση είναι επιτακτική ανάγκη για μια ολοκληρωμένη αντιπρόταση για καθολική Δημόσια Δωρεάν Ανώτατη Εκπαίδευση. Πρέπει να υπερασπίσουμε ως μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, προς όφελος της κοινωνίας, μια πανεπιστημιακή Εκπαίδευση προσανατολισμένη στις κοινωνικές ανάγκες και όχι στις επιδιώξεις των πολυεθνικών της Ε.Ε., την δημοκρατική λειτουργία των ΑΕΙ, την ουσιαστικοποίηση του ρόλου των συλλογικών οργάνων στον έλεγχο και στη Διοίκησή της, την εξασφάλιση των δικαιωμάτων όλων όσων εργάζονται και σπουδάζουν σ' αυτά με διεύρυνση ουσιαστικής συμμετοχής στα όργανα λήψης των αποφάσεων, με στόχο την αλλαγή του συστήματος της δύναμης σε όφελος των δυνάμεων που παλεύουν για απεξάρτηση των Πανεπιστημίων από τον πολυεθνικό εναγκαλισμό, ώστε να αποκτήσουν τον πραγματικό δημόσιο κοινωνικό τους ρόλο. Η βάρβαρη επέλαση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση δεν είναι αποσπασματική από την ολομέτωπη επίθεση σ' όλες τις κοινωνικές κατακτήσεις των εργαζομένων. Αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι μέσα στα πλαίσια των αναδιρθρώσεων του καπιταλισμού στις ηγεμονικές επιδιώξεις και ανταγωνισμούς του. Ενάντια στη νέα βαρβαρότητα οι δυνάμεις της εργασίας οφείλουν και πρέπει να προτάξουν το δικό τους όραμα οργανώνοντας την πάλη τους σ' όλα τα μέτωπα σε εθνικό και διεθνιστικό επίπεδο για την ανατροπή της «Νέας Παγκόσμιας Τάξης Πραγμάτων» και την επιβολή της δικής τους κοινωνίας.

ΜΑΗΣ 2001

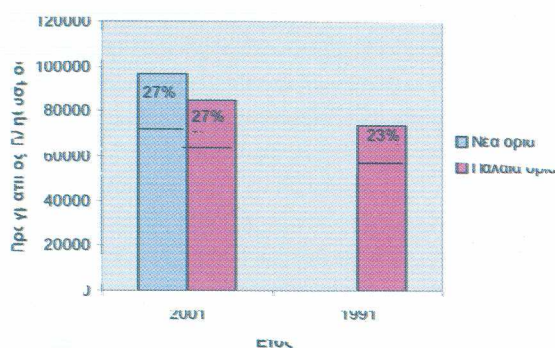

Ποιός είναι ο πραγματικός πληθυσμός της πόλης των Ιωαννίνων και του Λεκανοπεδίου;

(Μία στατιστική ανάλυση των στοιχείων της απογραφής της 18ης Μαρτίου του 2001 συγκριτικά με τα στοιχεία της απογραφής της 17ης Μαρτίου 1991).

Κοσμάς Φερεντίνος *
Καθηγητής Στατιστικής
Τμήματος Μαθηματικών
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

* Η εργασία αυτή εκπονήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΕΑΚ Πρακτική άσκηση φοιτητών του Τμήματος Μαθηματικών με την επίβλεψή μου και με τη συνεργασία του Διευθυντή (Α.Τσουμάνη) και του προσωπικού του Παραρτήματος Ιωαννίνων της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος. Οι μετέχοντες - ασκούμενοι φοιτητές ήταν οι τεταρτοετείς φοιτητές του Τμήματος Μαθηματικών Ι.Δαρδαμάνης και Γ.Κατσαλίκος.

Ένα από τα βασικότερα στοιχεία για τη σωστή οργάνωση, τον ορθό προγραμματισμό αλλά και την εξαγωγή σημαντικών συμπερασμάτων για κάθε κράτος είναι τα αποτελέσματα της γενικής απογραφής κατοικιών, πληθυσμού, γεωργίας, κτηνοτροφίας κτλ. Στην Ελλάδα, όπως και σε κάθε μέλος της Ε.Ε., αυτού του είδους οι απογραφές λαμβάνουν χώρα κάθε δέκα χρόνια. Έτσι, μετά τα στοιχεία της 17ης Μαρτίου του 1991 τη νέα ημερομηνία απογραφής του πληθυσμού για τη χώρα μας αποτέλεσε η 18η Μαρτίου του 2001.

Όπως στις προηγούμενες απογραφές έτσι και σ' αυτή, της 18ης Μαρτίου, παρατηρήθηκε το εξής φαινόμενο: αρκετά μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού φεύγει από την πόλη την ημέρα αυτή προκειμένου να απογραφεί στα χωριά. Φυσικά και στην πόλη των Ιωαννίνων παρατηρήθηκε τέτοια μετακίνηση σε βαθμό μάλιστα που ο Δήμος Ιωαννιτών πριν την απογραφή έκανε αγώνα ενημέρωσης ώστε να μείνουν οι Γιαννιώτες στην πόλη τους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω όμως γεννιέται το ερώτημα:

Ποιος ήταν ο αριθμός των ατόμων που μετακινήθηκαν κατά την ημέρα αυτή; Ή με άλλα λόγια "τα άτομα που απογράφηκαν τη 18η Μαρτίου στην πόλη των Ιωαννίνων είναι ο πραγματικός πληθυσμός της πόλης;" Για να δοθεί απάντηση σ' αυτό το ερώτημα, χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία της απογραφής του πληθυσμού των κατοικιών της 18ης Μαρτίου του 2001 και αυτά της 17ης Μαρτίου του 1991.

Πριν αρχίσουμε την παράθεση αυτών των στοιχείων, επιβάλλεται να γίνει μια αναφορά στα γεωγραφικά όρια της πόλης των Ιωαννίνων, όπως αυτά ήταν στην απογραφή του 1991 και όπως διαμορφώθηκαν το 2001 με την εφαρμογή του νόμου "Καποδίστρια". Έτσι, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία τα όρια του Δήμου Ιωαννινών για το 1991 σε γενικές γραμμές ήταν: *Άγιος Νικόλαος Κοπάνων, Εργοστάσιο Νούσια, Νοσοκομείο Χατζηκώστα, Οροσειρά Δασυλλίου, Ζευγάρια, Περιβλεπός, Σεισμόπληκτα, Πάρκο Πυρσινέλλα (Γιαννιώτικο Σαλόμι), αριστερά εκκλησίας Αγίου Ιωάννη Ανατολής με τερματισμό στη λίμνη. Στις περιοχές αυτές το 2001 προστέθηκαν και οι ακόλουθες: Μάρμαρα, Σταυράκι, Νεοχωρόπουλο και Εξοχή.*

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα παραπάνω και με όσα στοιχεία διαθέτουμε για την πόλη των Ιωαννίνων, έχουμε:

- (1) Με τα παλαιά όρια της πόλης απογράφηκαν 61.748¹ άτομα το 2001, ενώ 56.700 άτομα το 1991.

Δηλαδή έχουμε αύξηση του πληθυσμού κατά 8,9% (5.048 άτομα).

- (2) Με τα νέα όρια της πόλης απογράφηκαν 70.500 άτομα το 2001, ενώ 63.726 άτομα το 1991 (προστιθεμένων και των νέων ορίων).

Δηλαδή έχουμε αύξηση του πληθυσμού κατά 10% (6.774 άτομα). Η μεταβολή αυτή φαίνεται και σχηματικά (βλέπε Σχήμα 1 και Πίνακα 1).

Οι παραπάνω είναι και οι επίσημοι αριθμοί που έδωσε η Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος για την πόλη των Ιωαννίνων. Αντιπροσωπεύουν όμως αυτοί οι αριθμοί τον πραγματικό πληθυσμό της πόλης των Ιωαννίνων;

Από τα στοιχεία της απογραφής του 1991 γνωρίζουμε ότι η πόλη των Ιωαννίνων, με τα παλαιά όρια, απαριθμεί 25.769 κατοικίες. Από αυτές κατά την ημέρα της απογραφής βρέθηκαν κατοικούμενες 18.710, ενώ οι υπόλοιπες 7.059 ακατοίκτες. Είναι προφανές ότι δύο μπορεί να είναι οι λόγοι για να βρεθεί μια κατοικία κενή: 1) το νοικοκυριό να απουσιάζει προσωρινά, και

2) η κατοικία να είναι πραγματικά κενή (προς ενοικίαση, ως δεύτερη κατοικία, λόγω επισκευών κτλ.). Το ποσοστό των πραγματικά κενών κατοικιών με βάση δειγματοληπτική έρευνα εκτιμήθηκε ότι είναι 5% με απόκλιση (σφάλμα) 0,5%. Αυτό σημαίνει ότι από τις 7.059 κατοικίες που βρέθηκαν ακατοίκτες μόνο οι 353 ήταν πραγματικά κενές (αν λάβουμε υπόψη το σφάλμα στην εκτίμηση του ποσοστού των πραγματικά κενών κατοικιών, τότε ο αριθμός αυτός κυμαίνεται μεταξύ 318 και 388).

Τα αντίστοιχα στοιχεία από την απογραφή του 2001, με τα παλαιά όρια, είναι τα εξής: απαριθμήθηκαν 32.200 κατοικίες, από τις οποίες 24.261 κατοικούνται, ενώ 7.939 είναι ακατοίκτες. Το ποσοστό όμως των πραγματικά κενών είναι 3% με την ίδια απόκλιση. Έτσι έχουμε μόνο 238 πραγματικά κενές, οι οποίες κυμαίνονται από 198 έως 278 (βλέπε ιστόγραμμα Σχήμα 2,3 και Πίνακα 2).

Στη συνέχεια παραθέτουμε τα στοιχεία των κατοικιών για την πόλη των Ιωαννίνων, σύμφωνα με τα νέα όρια, για την απογραφή του 2001. Τα αντίστοιχα στοιχεία της απογραφής του 1991 δεν είναι εφικτό να παρουσιαστούν λόγω της έλλειψης των αριθμών, για τις κατοικίες, των περιοχών που προστέθηκαν κατά τη νέα απογραφή. Έτσι έχουμε ότι η πόλη των Ιωαννίνων απαριθμεί συνολικά 36.478 κατοικίες, από τις οποίες 27.485 κατοικούνται, ενώ 8.993 είναι ακατοίκτες. Το ποσοστό όμως των πραγματικά κενών είναι 3% με το ίδιο σφάλμα (απόκλιση) 0.5%. Έτσι έχουμε μόνο 270 πραγματικά κενές, οι οποίες κυμαίνονται από 225 έως 315. (Βλέπε Σχήμα 4 και Πίνακα 3).

Η αισθητή αυτή αύξηση των κατοικιών, κατά 6.431 (ποσοστό 25%) για τα παλαιά όρια μεταξύ των δύο απογραφών και 10.709 (ποσοστό 41,5%) μεταξύ παλαιών ορίων για το 1991 και νέων ορίων για το 2001, αλλά και η μείωση του ποσοστού των πραγματικά κενών κατοικιών ανάμεσα στις απογραφές του 1991 και 2001 οφείλεται σε πολλούς λόγους, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι οι εξής:

- 1) στη φυσιολογικά αναμενόμενη αύξηση των κατοίκων της πόλης
- 2) στην ενσωμάτωση αρχικά μέρους περιοχών, μετά την απογραφή του 1991, σύμφωνα με τα παλαιά όρια, και στην τελική προσθήκη νέων τμημάτων (4.278 κατοικίες στην τελευταία απογραφή του 2001)
- 3) στην ιδιαίτερα αυξημένη έλευση των φοιτητών - σπουδαστών κατά το διάστημα των τελευταίων 10 ετών στο Πανεπιστήμιο και στο ΤΕΙ Ιωαννίνων.

¹ Στον αριθμό αυτό έχει προστεθεί ένα μέρος του Νεοχωρόπουλου και του Περάματος, τα οποία ενσωματώθηκαν στην πόλη μετά την απογραφή του 1991.

Συνεπώς, δικαιολογείται σε μεγάλο βαθμό η γεωμετρική αυτή αύξηση των κατοικιών, οι οποίες μάλιστα λόγω μεγάλης ζήτησης κατοικούνται άμεσα, έτσι ώστε να μειώνεται και το ποσοστό των πραγματικά κενών.

Για να υπολογιστεί τώρα ο πληθυσμός που μετακινήθηκε υπολογίστηκε αναλυτικά σε κάθε τομέα ο μέσος αριθμός ατόμων ανά κατοικία την ημέρα της απογραφής. Τα Γιάννενα είχαν χωριστεί σε 40 τομείς για την απογραφή του 1991 ενώ αυξήθηκαν σε 67 τομείς για το 2001· στον τελευταίο αριθμό συμπεριλαμβάνονται και 9 τομείς από τα νέα όρια. Ουσιαστικά δηλαδή αυξήθηκαν οι τομείς της πόλης κατά 18. Ο μέσος αριθμός, λοιπόν, για όλα τα τμήματα στην πόλη των Ιωαννίνων βρέθηκε περίπου 3 άτομα ανά κατοικία και για τις δύο απογραφές.

Σύμφωνα με τα παραπάνω προκύπτει ότι ο πληθυσμός που μετακινήθηκε κατά μέσο όρο από την πόλη των Ιωαννίνων, σύμφωνα με τα *παλαιά όρια*, για τις δύο απογραφές είναι: 16.976 άτομα για την απογραφή του 1991 και 23.103 άτομα για την απογραφή του 2001. Δηλαδή περίπου 23% του συνολικού πληθυσμού της πόλης για το 1991 και περίπου 27% του συνολικού πληθυσμού της πόλης για το 2001 απογράφηκε αλλού. Με βάση τα *νέα όρια* της πόλης ο συνολικός πληθυσμός που τελικά μετακινήθηκε κατά μέσο όρο είναι 26.196 άτομα για την τελευταία απογραφή, δηλαδή περίπου 27% του πληθυσμού της πόλης απογράφηκε αλλού. Αν λάβουμε υπόψη το σφάλμα στην εκτίμηση του ποσοστού των πραγματικά κενών κατοικιών, τότε ο αριθμός των ατόμων που μετακινήθηκε κατά την ημέρα της απογραφής, με τα *παλαιά όρια*, βρίσκεται μεταξύ 16.602 - 17.351 για το 1991 και 22.983 - 23.223 για το 2001, ενώ για τα *νέα όρια* βρίσκεται μεταξύ 26.034 και 26.304 για το 2001 (βλέπε Σχήμα 5,6 και Πίνακα 4).

Αν όμως στους τελευταίους αριθμούς προστεθεί και ο πληθυσμός που απογράφηκε, δηλαδή 56.700 άτομα για το 1991 και 61.748 άτομα για το 2001 (με τα *παλαιά όρια*) και 70.500 άτομα για το 2001 (με τα *νέα όρια*) θα υπολογίσουμε τελικά τον πραγματικό πληθυσμό. Οπότε σύμφωνα με τα παραπάνω συνάγεται ότι ο **πραγματικός πληθυσμός** της πόλης των Ιωαννίνων, με τα *παλαιά όρια*, το 1991 ήταν 73.676 και έγινε 84.851 το 2001 (αύξηση κατά 11.175 άτομα, ποσοστό 15%)

ενώ τελικά ο **πραγματικός πληθυσμός της πόλης των Ιωαννίνων πρέπει να είναι 96.669** κάτοικοι για το 2001, με τα *νέα όρια*. (Βλέπε Σχήμα 7 και Πίνακα 5).

Επομένως, από τη στατιστική ανάλυση που παρατέθηκε βλέπουμε ότι πράγματι ο αριθμός των ατόμων που απογράφηκαν δεν αντιπροσωπεύει τον πραγματικό πληθυσμό της πόλης. Παρατηρούμε, μάλιστα, ότι υπάρχει αρκετά μεγάλη απόκλιση μεταξύ των δύο αυτών αριθμών. Γι' αυτό απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στην επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων, προκειμένου να αποφευχθεί ο σκόπελος της απόκλισης από την πραγματικότητα, που μπορεί να παρουσιάσουν τα στοιχεία, όταν αυτά δεν αναλύονται σε βάθος.

Πρέπει εδώ να διευκρινίσουμε ότι ο πληθυσμός αυτός των 96.700 ατόμων περίπου, είναι αυστηρά ο πληθυσμός της πόλης των Ιωαννίνων, όπως αυτή ορίζεται από τα γεωγραφικά όρια που έχουμε προαναφέρει. Δηλαδή τα όρια του Δήμου όπως ήταν το 1991 προσπιθεμένων και των *νέων ορίων*: Μάρμαρα, Σταυράκι, Εξοχή, Νεοχωρόπουλο. Μπορούμε να δούμε επίσης τη μεταβολή που είχαν οι περιοχές αυτές ανάμεσα στις δύο απογραφές. Έχουμε, λοιπόν, για το Σταυράκι (από 2.508 άτομα στην απογραφή του 1991 σε 3.615 το 2001), ομοίως για τα Μάρμαρα (από 1.556 σε 2.291), Νεοχωρόπουλο (1.848 σε 1.307)¹, Εξοχή (από 1.114 σε 1.539). Τις μεταβολές αυτές παρατηρούμε αναλυτικότερα σε ιστόγραμμα που ακολουθεί (Σχήμα 8).

Αν θέλει κανείς να δει τον πραγματικό πληθυσμό που ζει ουσιαστικά στα Γιάννενα θα πρέπει τουλάχιστον να προσθέσει και τους πληθυσμούς των κοινοτήτων που σχεδόν είναι ενωμένες ή είναι πάρα πολύ κοντά στην πόλη. Οι κοινότητες αυτές - κατά πρώτο λόγο - που σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία μπορούν να αποτελέσουν ένα πολεοδομικό συγκρότημα με την πόλη των Ιωαννίνων είναι: **Ανατολή** (4.455 άτομα το '91 και 7.235 το 2001)², **Κατοικός** (2.572 και 2.884), **Βουνοπλαγιά** (624 και 898), **Ελεούσα** (2.206 και 2.849), **Άγιος Ιωάννης** (668 και 736), **Πέραμα** (2.993 και 2.670)³, **Νησί** (345 και 353), **Αμπελιά** (265 και 321), **Πεδινή** (1.085 και 2.072)⁴. Ο συνολικός τους πληθυσμός είναι περίπου 20.000 άτομα για το 2001 και 15.500 για το 1991 (βλέπε Σχήμα 9). **Έτσι ο πληθυσμός που ζει ουσιαστικά στα Γιάννενα είναι σήμερα τουλάχιστον**

¹ Η μείωση οφείλεται στην περιοχή του Νεοχωρόπουλου που ενσωματώθηκε με την πόλη και δεν έχει προστεθεί.

² Η μεγάλη αύξηση οφείλεται στην προσθήκη των τμημάτων της Μπάφρας και της Νεοκαισάρειας στην απογραφή του 2001 με πληθυσμό 1.387 άτομα.

³ Λείπει ένα μέρος του Περάματος, το οποίο στη νέα απογραφή θεωρήθηκε ως τομέας της πόλης.

⁴ Ο διπλασιασμός του πληθυσμού οφείλεται στην προσθήκη της περιοχής του Πανεπιστημίου και του ξενοδοχείου "Epirus Palace".

γύρω στις 117.000, ενώ ήταν το 1991 τουλάχιστον 96.000¹ (βλέπε Σχήμα 10 και Πίνακα 6).

Μία πιο λεπτομερής ανάλυση των στοιχείων της απογραφής θα μπορούσε ν' απαντήσει σε ερωτήματα όπως: περιοχές με μεγαλύτερη πυκνότητα πληθυσμού, περιοχές με μεγαλύτερο ποσοστό δόμησης, δείκτες ποιότητας ζωής κτλ. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να αξιοποιηθούν από τους αρμόδιους φορείς για την ουσιαστικότερη οργάνωση και ανάπτυξη της πόλης και του λεκανοπεδίου.

¹ Ο αριθμός αυτός προκύπτει από το άθροισμα του πραγματικού πληθυσμού της πόλης το 1991 (73.676 άτομα), του πληθυσμού του λεκανοπεδίου για το 1991 (15.500 άτομα) και του πληθυσμού των κοινοτήτων Σταυρακίου, Μαρμάρων, Νεοχωρόπουλου και Εξοχής (7.026 άτομα).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

SALL, J. - LEHMAN, A. (1996). *JMP START STATISTICS*, SAS Institute Inc.

ΚΑΡΑΚΩΣΤΑ, Κ. (1992). *Παλινδρόμηση και Ανάλυση Διακύμανσης*, Ιωάννινα.

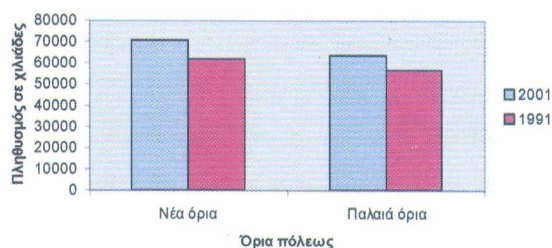
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, Τ. - ΦΕΡΕΝΤΙΝΟΥ, Κ. (2000). *Μαθηματική Στατιστική*, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ, Τ. - ΛΟΥΚΑ, Σ. (1990). *Εισαγωγή στη Στατιστική*, Ιωάννινα.

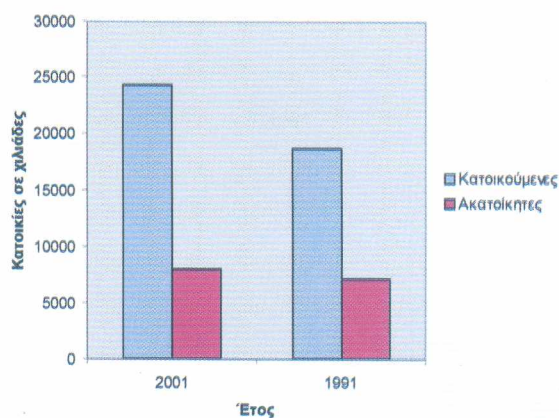
ΦΕΡΕΝΤΙΝΟΥ, Κ. - ΚΑΡΑΚΩΣΤΑ, Κ. - ΖΩΓΡΑΦΟΥ, Κ. (1991). *Ποιος είναι ο πραγματικός πληθυσμός της πόλεως των Ιωαννίνων*, Πρωινός Λόγος (14-6-1991), Ηπειρωτικός Αγών (8-6-1991).

ΡΑΒΔΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

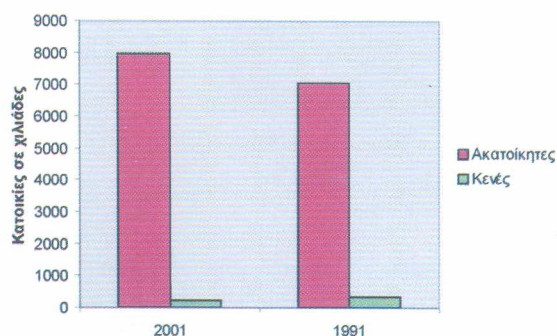
Σχήμα 1

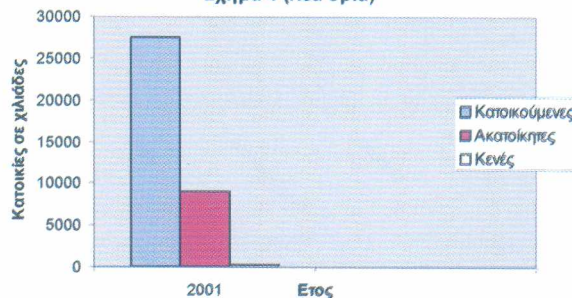
Σχήμα 2 (Παλαιά όρια)

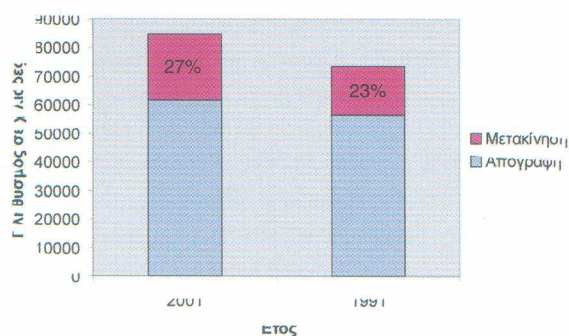
Σχήμα 3

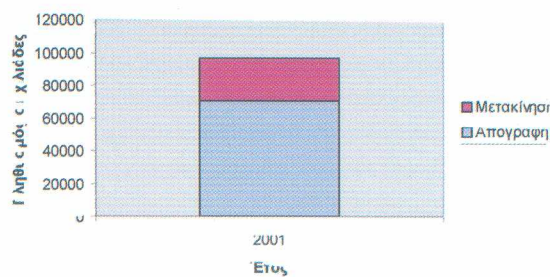
Σχήμα 4 (Νέα όρια)

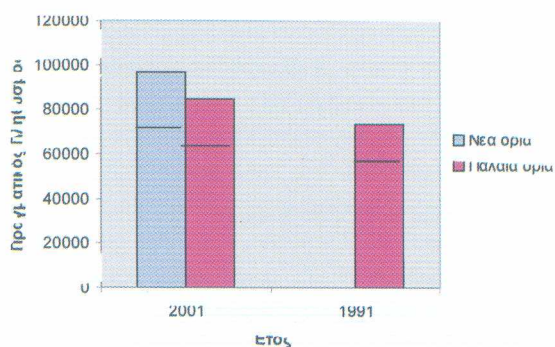
Σχήμα 5 (Ιταλικά όρια)

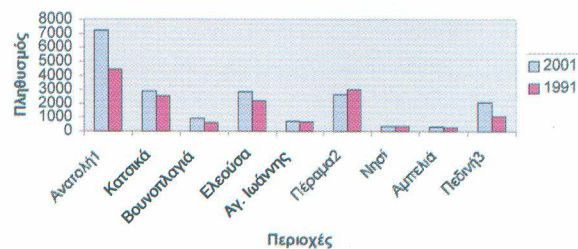
Σχήμα 6 (Νέα όρια)

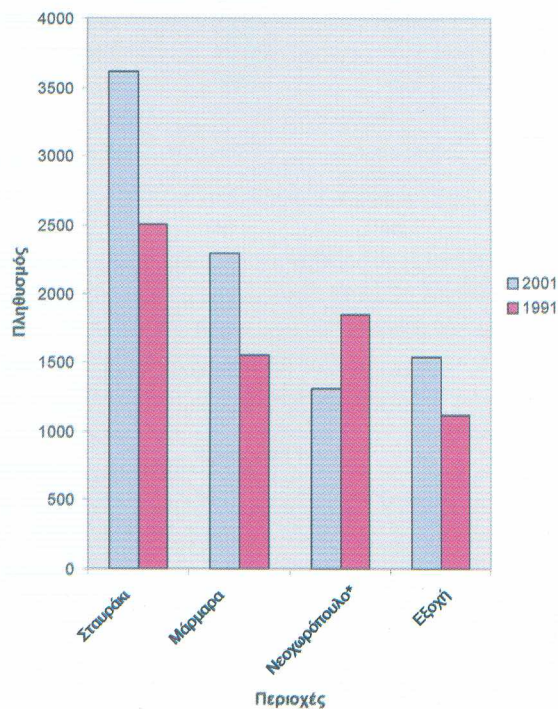
Σχήμα 7

Σχήμα 9

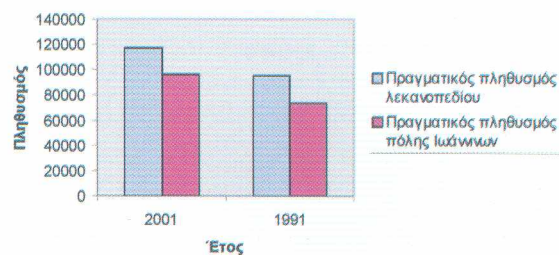

Σχήμα 8

1. Η μεγάλη αύξηση στην περιοχή της Ανατολής οφείλεται στην προσθήκη των τμημάτων της Μπάφρας και της Νεοκαισάρειας στην απογραφή του 2001 με πληθυσμό 1.387 άτομα
2. Η μείωση του πληθυσμού οφείλεται στην περιοχή του Περάματος που στη νέα απογραφή θεωρήθηκε ως τομέας της πόλης
3. Ο διπλασιασμός της περιοχής της Πεδινής οφείλεται στην προσθήκη της περιοχής του Πανεπιστημίου και του ξενοδοχείου Epirus Palace.

Σχήμα 10

* Η μείωση οφείλεται στην περιοχή του Νεοχωρόπουλου που ενσωματώθηκε στην πόλη των Ιωαννίνων και δεν έχει προστεθεί

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΟΥ ΑΠΟΓΡΑΦΗΚΕ ΑΝΑ ΕΤΟΣ	1991	2001	ΑΥΞΗΣΗ
ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ			
ΠΑΛΑΙΑ	56.700	61.748*	5.048 (9%)
ΝΕΑ	63.726	70.500	6.744 (10%)

* Στον αριθμό αυτό έχει προστεθεί ένα μέρος του Νεοχωρόπουλου και του Περάματος, τα οποία ενσωματώθηκαν στην πόλη μετά την απογραφή του 1991.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΕΤΟΣ	1991	2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ			
ΚΑΤΟΙΚΟΥΜΕΝΕΣ	18.710	24.261	5.551 (+30%)
ΑΚΑΤΟΙΚΗΤΕΣ	7.059	7.939	880 (+12,5%)
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ	25.769	32.200	6.431 (+25%)
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΕΣ (ΑΠΟΚΛΙΣΗ - ΔΙΑΣΤΗΜΑ) ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ)	353 (5%) (318 - 388)	238 (3%) (198 - 278)	-115 (-33%)

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2001	ΠΑΛΑΙΑ ΟΡΙΑ	ΝΕΑ ΟΡΙΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ			
ΚΑΤΟΙΚΟΥΜΕΝΕΣ	24.261	27.485	3.224 (13%)
ΑΚΑΤΟΙΚΗΤΕΣ	7.939	8.993	1.054 (13%)
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ	32.200	36.478	4.278 (13%)
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΕΣ (ΑΠΟΚΛΙΣΗ - ΔΙΑΣΤΗΜΑ) ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ)	238 (3%) (198 - 278)	270 (3%) (225 - 315)	32 (13%)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΟΥ ΜΕΤΑΚΙΝΗΘΗΚΕ	1991	2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ			
ΠΑΛΑΙΑ	16.976 (23%) (16.602 - 17.351)	23.103 (27%) (22.983 - 23.223)	6.127 (36%)
ΝΕΑ	-	26.196 (27%) (26.034 - 26.304)	-
ΜΕΤΑΒΟΛΗ	-	3.093 (13%)	

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΟΥ ΑΠΟΓΡΑΦΗΚΕ	1991 (παλαιά όρια)	1991 (νέα όρια)	2001 (παλαιά όρια)	2001 (νέα όρια)
1991 (παλαιά όρια)	56.700	73.676		
1991 (νέα όρια)		63.726		
2001 (παλαιά όρια)			61.748	84.851
2001 (νέα όρια)				70.500

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

ΕΤΟΣ	1991	2001	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	73.500	97.000	
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΛΕΚΑΝΟΠΕΔΙΟΥ ΕΚΤΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	15.500	20.000	
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΛΕΚΑΝΟΠΕΔΙΟΥ	96.000**	117.000	21.000 (+22%)

** Ο αριθμός αυτός προκύπτει από το άθροισμα του πραγματικού πληθυσμού της πόλης το 1991 (73.676 άτομα), του πληθυσμού του λεκανοπεδίου για το 1991 (15.500 άτομα) και του πληθυσμού των κοινοτήτων Σταυρακίου, Μαρμάρων, Νεοχωρόπουλου και Εξοχής (7.026 άτομα).

Για μια φιλοσοφία της Πανεπιστημιούπολης - μέσα στο λεκανοπέδιο -

Κατηγορούμε το κράτος ότι δεν εφαρμόζει ένα Ρυθμιστικό σχέδιο του λεκανοπεδίου (παρότι καμιά φορά το μελετάει). Ο ΣΣ Μεσαρές, υπεύθυνος πολεοδομικής ανασυγκρότησης του λεκανοπεδίου Ιωαννίνων επί Τρίτση, έγραψε αδιασμένος: «Παρά το ότι έχω αντιμετωπίσει πολλές φορές στο παρελθόν τα προβλήματα των σχέσεων διοίκησης και διαχείρισης του χώρου, δεν διακατέχομαι από ιδιαίτερο σθένος για να ασχοληθώ πλέον με αυτά τα ζητήματα. Όχι πως έπαψαν να με ενδιαφέρουν, αλλά η περιρέουσα ατμόσφαιρα αποτελεί αντικίνητρο για τέτοιες ενασχολήσεις» (Ελευθεροτυπία 9/9/97: 18).

Εμείς τί κάνουμε; Έχομε ρυθμιστικό της πανεπιστημιούπολης; Για να ακολουθήσει ύστερα το παράδειγμά μας η πόλη, το λεκανοπέδιο κι η Ήπειρος; Δημιουργούμε ατμόσφαιρα κίνητρο;

Ημερίδα για το ρυθμιστικό της Πανεπιστημιούπολης

Συμπληρώνοντας εφέτος 35 χρόνια λειτουργίας, το Πανεπιστήμιο θα μπορούσε να οργανώσει μια ημερίδα ή κάτι σχετικό με θέμα: «Κριτική - ανάλυση σε ότι έχει μέχρι σήμερα υλοποιηθεί στο χώρο της πανεπιστημιούπολης, και **στρατηγική** - προτάσεις ανάπτυξης τα επόμενα 15 χρόνια». Σε μια τέτοια συνάντηση θα ήταν σκόπιμο να μετέχουν άνθρωποι με ανάλογες εμπειρίες που γνωρίζουν ήδη το πανεπιστήμιό μας και έχουν συνδέσει το όνομά τους με κάποια σχετική δράση.

Παράδειγμα: Κωτσιόπουλος Α, αρχιτέκτονας, καθηγητής ΑΠΘ· Καλευρά Μ, αρχιτέκτονας, διευθύντρια Τεχνικής Υπηρεσίας ΕΜΠ· Τριανταφυλλίδης Ι, αρχιτέκτονας, πρώην καθηγητής ΑΠΘ· Ν. Γάγγας, πρώην πρύτανης ΠΙ· Παναγιωτοπούλου Ι, αρχιτέκτονας, πολεοδόμος· Χαρίσης Β, αρχιτέκτονας, πολεοδόμος· Κονταργύρης Δ, αρχιτέκτονας· Καρύδη Π, αρχιτέκτονας Υπουργείου Παιδείας· Χουρδάκη Α, οικονομολόγος Υπουργείου Παιδείας.

Βέβαια επισημαίνω ότι της κίνησης αυτής πρέπει να **προηγηθεί** προβληματισμός της πανεπιστημιακής διοίκησης για την πολυπική ανάπτυξης που θα ακολουθήσει το ίδρυμα.

Ντίνα Χρηστίδη, αρχιτέκτονας
Τεχνικής Υπηρεσίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Θ' αφήσουμε τους Τυμβωρύχους, το χρόνο και τον κισσό
ν' αποτελειώσουν την Αγία Παρασκευή;

Εξαμηνιαία φοιτητική κάρτα MMM

Στο Ντόρτμουντ της Γερμανίας οι φοιτητές, κατά την εγγραφή τους, πληρώνουν **υποχρεωτικά** και μια δμηνιαία κάρτα για τα μέσα μαζικής μεταφοράς (MMM) της ευρύτερης περιοχής, μέχρι ακτίνα 80Km. Έτσι, χωρίς να απαγορεύονται τα αυτοκίνητα ρητώς (όπως στο Κέμπριτζ), έγιναν εν μέρει περιτά. Και σε μας θα μπορούσε να δρομολογηθεί κάτι τέτοιο, και μάλιστα δίνοντας στους φοιτητές ελκυστικές δυνατότητες ώστε σχετικά φτηνά να επισκέπτονται περιοχές όπως Ζαγόρια, Δωδώνη, ακόμη και Πρέβεζα και Ηγουμενίτσα. Αυτός είναι ένας από τους τρόπους που πρέπει να γίνουν αντικείμενο συζήτησης, διότι η φιλοσοφία “πεζός > ποδηλάτης > MMM > αυτοκίνητο” για να έχει προοπτική πρέπει να προτείνει ρεαλιστικές και **ελκυστικές** λύσεις επί του πρακτέου. Τελείως χονδρικά: Οι φοιτητές για 10 μήνες πληρώνουν τώρα περίπου 65000 δρχ για μια χρήση πήγαινε - έλα. Μια 10μηνιαία κάρτα με 30000 δρχ σημαίνει 35000 κέρδος για το φοιτητή, αλλά και 300 εκατ. δρχ

Κι' όμως! Είναι μεσ' στο κέντρο της Πανεπιστημιούπολης...
Το έχετε δει; Την ιστορία μας.

χρήμα μέσα σε ένα μήνα για τα MMM. Πολλά μπορεί να κάνει κανείς με αυτά... Μια μελέτη για το κυκλοφοριακό θα πρέπει να λάβει υπόψη της την προοπτική η Πανεπιστημιούπολη να **κατακλυστεί** στο άμεσο μέλλον από τεράστιους αριθμούς αυτοκινήτων (φοιτητές...) που κανένα πάρκιν, όσο μεγάλο και νάναι, δεν θα μπορέσει να μας σώσει. Ο οποιοσδήποτε σχεδιασμός πρέπει να αντιμετωπίσει και τέτοια ενδεχόμενα, βάζοντας στα σκαριά ήδη λύσεις, όπως οι εμπειρίες του Ντόρτμουντ, του Κέμπριτζ και άλλων.

Αντώνης Ζαρκάδης, επίκ. καθηγητής Χημικού.

Και 3ο αυτοκίνητο !

Τα αυτοκίνητα που κυκλοφορούν στο νομό Ιωαννίνων είναι 50 - 55000, και η αναλογία είναι 1 αυτοκίνητο προς 3 κατοίκους. Μάλιστα η πλειονότητα

τους βρίσκεται ή κυκλοφορεί μέσα στην πόλη, προκαλώντας το γνωστό κυκλοφοριακό “**έμφραγμα**”. Καθημερινά η υπηρεσία δίνει 20-30 πινακίδες σε καινούργια αυτοκίνητα. Μάλιστα πριν 1 χρόνο ο Νομός έμεινε από νέα νούμερα! και αναγκάστηκε να δανειστεί το ΕΥΑ από τη Λευκάδα για να καλύψει τη ζήτηση. Είναι πια κανόνας στην περιοχή μας οικογένειες να έχουν 2 αυτοκίνητα. Τώρα πολλοί αγοράζουν και 3ο, μπροστά κι απ' την υπόλοιπη Ευρώπη...

Εφημερίδα “Ηπειρος”, 10-2-99 :1.

Ποδάνθρωπος - Τροχάνθρωπος

Ακου αγαπητέ, είπα κάποτε σ' έναν Αμερικανό. Κάποτε έτυχε να έχω κι εγώ αυτοκίνητο στην Ελλάδα. Μα δεν συνταύτισα την ανθρώπινη σάρκα μου με το ατσάλι της σεβρολέτας μου. Πές μου εσείς οι Αμερικανοί δε νιώθετε τη σωματική ανάγκη να μεταχειριστείτε τα πόδια που σας έδωσε ο Θεός; Με κοίταξε κατάπληκτος και δεν αποκρίθηκε. Μάλλον δεν κατάλαβε τί του είπα. Πώς να καταλάβει; Ανήκουμε πια σε διαφορετικές βιολογικές συνομοταξίες. Ποδάνθρωπος ο ευρωπαίος εγώ. Τροχάνθρωπος ο αμερικανός εκείνος.

Μ. Καραγάτσης, «Απ' την Ανατολή στη Δύση:
Η αλητεία των χάιγουέις» (Ελευθεροτυπία 24-1-99).

Απαγόρευση στους φοιτητές να φέρνουν αυτοκίνητο στην πόλη

Σε 5-7 χρόνια (αντίστοιχη πείρα άλλων χωρών, αύξηση του βιοτικού επιπέδου) κάθε φοιτητής θα έχει το δικό του αυτοκίνητο. Δηλαδή, μ' αυτή τη λογική, αν δεν υπάρχει ενίσχυση των MMM, θα έχομε ανάγκη από 10-20000 θέσεις παρκαρίσματος. Πράγμα αδύνατο, άρα πρέπει ν' αρχίσει να γίνεται κατανοητή μια άλλη προσέγγιση του θέματος “κυκλοφοριακό” στην Πανεπιστημιούπολη. Πιθανότατα θα ήταν χρήσιμο ένα **τραινάκι** Μώλος - Πανεπιστήμιο, επίγειο ή υπέργειο (που δεν θα είχε και τα κοστολόγια των αγορών γης). Αν στο εγγύς μέλλον αναπτυχθούν δραστηριότητες στο **Κάστρο** πολιτισμικές - πανεπιστημιακές (π.χ. εγκατάσταση εκεί της **Σχολής Καλών Τεχνών**), θα ήταν η καλύτερη μή οχλούσα πρόσβαση. Αν υπάρξει η πολιτική της ενθάρυνσης περιπάτων, τότε θα πρέπει να ενισχυθεί η αρχιτεκτονική τοπίου της Πανεπιστημιούπολης. Σε όλες τις Πανεπιστημιούπολεις παίρνουν αντίστοιχα μέτρα. Στο **Κέμπριτζ** εδώ και 10 χρόνια, ο φοιτητής απαγορεύεται να φέρνει στην πόλη το αυτοκίνητό του (είναι στα statutes

- εσωτερική νομοθεσία - του Πανεπιστημίου). Στο **Εδιμβούργο** υπάρχει πολιτική αδειών - παρκαρίσματος στην Πανεπιστημιούπολη που αποθαρρύνουν τη χρήση αυτοκινήτου. Στην **Πίζα** με τις μονοδρομήσεις είναι σκέτος λαβύρινθος να χρησιμοποιήσεις αυτοκίνητο στην πόλη που είναι και Πανεπιστημιούπολη και τουριστικό αξιοθέατο, άρα όλοι επιστρέφουν στο ποδήλατο γύρω από το ποτάμι (Άρνος). Αυτές οι λίγες σκέψεις.

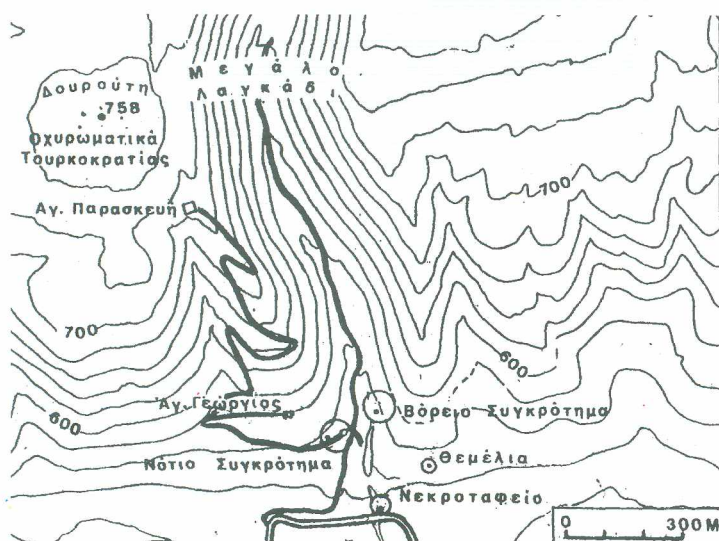
Γιάννης Δημητρόπουλος, αν. καθηγητής Χημικού.

Το σύνδρομο των νοσογόνων κτιρίων - και αυτοκινήτων!

Τί συμβαίνει, πού οφείλονται και πώς μπορούν ν' αντιμετωπιστούν τα συμπτώματα που βασανίζουν πολλούς μέσα στους εργασιακούς χώρους; Στις σύγχρονες κοινωνίες οι άνθρωποι, εργαζόμενοι και μη, περνούν τις περισσότερες ώρες της ημέρας σε εσωτερικούς κλειστούς χώρους. Όταν το νοσογόνο αίτιο βρίσκεται μιλούμε για ειδική νόσο των μοντέρνων κτιρίων (Specific Building Related Illness, SBRI), όταν δεν αποκαλύπτεται μιλούμε για "σύνδρομο των νοσογόνων κτιρίων" (Sick Building Syndrome, SBS).

Ν Κουλούρης,

Λέκτορας Πνευμονολογίας Παν. Αθηνών.

Οι αρχαιότητες της Πανεπιστημιούπολης. Τοπογραφικό διάγραμμα του ευρύτερου χώρου της Δουρούτης (Ιωάννα Ανδρέου & Κων/να Γραβάνη, Το ιερό της Δουρούτης, "Δωδώνη" ΚΣΤ (1) 1999:617)

Στο Τίμπιγκεν

Στο Τίμπιγκεν της Γερμανίας, που ολόκληρο είναι μια πανεπιστημιούπολη 300 χρόνων κυκλοφορεί κυρίως ποδήλατο (και πόδια). Υπάρχει βέβαια πρόσβαση εξωτερική με αυτοκινητόδρομο.

Γιώργος Παντής, Καθηγητής Φυσικού.

Είναι η Πανεπιστημιούπολη μια σχολική αυλή;

Μελέτησα θέματα αναφορικά με τη σχέση του παιδιού με τη φύση, το ρόλο της φύσης στη στήριξη του παιδικού παιχνιδιού, τη στήριξη της παιδαγωγικής διαδικασίας, και τη σπουδαιότητα της σχέσης αυτής με τη συνολική ανάπτυξη του παιδιού (σωματική, συναισθηματική, ψυχοκινητική, κοινωνική). Έχω διατυπώσει κριτήρια σχεδιασμού **υπαίθριων χώρων αγωγής**, όπως οι σχολικές αυλές, καθώς και κριτήρια δημιουργίας φυσικού τοπίου στους χώρους αυτούς, ώστε να εξυπηρετούνται στόχοι συνολικής ανάπτυξης του παιδιού.

Κ Ταμουσέλη, γεωπόνος, αρχιτέκτων τοπίου, εκπαιδευτικός.

Να μονοδρομηθεί

Να μονοδρομηθεί η οδός Πανεπιστημίου, με κατεύθυνση από Βελισάριο προς Πανεπιστήμιο/ΓΠΠΓΝΙ. Η επιστροφή προς την πόλη να γίνεται από τη Βλαχόστρατα μέχρι τα φανάρια στο ΤΕΙ, και στη συνέχεια από την Εθνική (ή την Ανατολή). Η μονοδρόμηση θα έδινε τη δυνατότητα κατασκευής ποδηλατόδρομου και πεζόδρομου, στο ήδη υπάρχον οδόστρωμα, ενώ θα αξιοποιούσε υπάρχουσα υποδομή (το τμήμα αυτό της Εθνικής τώρα υποχρησιμοποιείται).

Γ Μπασιάς,

πολιτικός μηχανικός, συγκοινωνιολόγος

(συνομιλία σε ανύποπτο χρόνο, πριν περίπου 3 χρόνια).

Ακατάλληλοι ή Κατειλημένοι;

Είναι οι δρόμοι της πόλης στενοί, ή έχουν καταληφθεί; Δεν μπορούμε να λύσουμε το πρόβλημα των μέσων μαζικής μεταφοράς (ΜΜΜ), χωρίς να θίξουμε τα μέσα ατομικής μεταφοράς (ΜΑΜ). Αν στ' αλήθεια μας ενδιαφέρει το μέλλον αυτής της πόλης, αν δηλαδή υιοθετήσουμε μια πολιτική προώθησης των ΜΜΜ, θα πρέπει **κατ' ανάγκην** να εφαρμόσουμε μια πολιτική

περιστολής των ΜΑΜ. Ή το ένα ή το άλλο. Αν οι δρόμοι είναι δημόσιο αγαθό, ας φροντίσουμε να κυκλοφορούν σ' αυτούς κυρίως δημόσια ΜΜΜ.

Αν είναι ατομικό αγαθό, ας αφήνουμε να παρκάρουν ΙΧ. Όταν τα ΙΧ παρκάρουν στο δρόμο, **καί τον αχρηστεύουν** ως δρόμο (ο δρόμος είναι δρόμος, για να κυκλοφορούμε, όχι για να μὴν κυκλοφορούμε), και κάνουν **κατάληψη** δημόσιου αγαθού. Όταν οι ιδιώτες κάτοχοι των ΙΧ κάνουν κατάληψη του συλλογικού αγαθού "δρόμος", στην ουσία έχουν αφαιρέσει από όλους τους πολίτες τη μισή τουλάχιστον επιφάνεια της πόλης που έχουν διαθέσει για την κυκλοφορία τους. Το θέμα δεν

Quiz: Τί είναι το συρματοπλέγμα που δείχνει η φωτογραφία; Είναι από περίφραξη: (1) βίλας στο Κανάλι Πρεβέζης; (2) εστίας Τσεπέλοβου; (3) αλλού; πού; το έχετε δει με τα μάτια σας;

είναι να διώξουμε τα ΚΤΕΛ από την πόλη. Είναι να ελευθερώσουμε το δρόμο από την κατάληψη. Που δεν διαφέρει σε τίποτα από την κατάληψη των εθνικών οδών που κάνουν οι αγρότες. Μόνο που η κατάληψη των αστικών οδών μας έχει γίνει **δεύτερη φύση**, από την πολύ συνήθεια. Αν δεν λύσουμε το πρόβλημα της κατάληψης των οδών, δεν πρόκειται ποτέ να λύσουμε το κυκλοφοριακό. Όταν οι ιδιοκτήτες κι οι ενοικιαστές της πολυκατοικίας παρκάρουν τα αυτοκίνητά τους στο δρόμο, καταπατούν δημόσια περιουσία. Ιδιοποιούνται συλλογικό αγαθό που δεν τους ανήκει. Ακριβώς το ίδιο που κάνουν οι καταπατητές δασών. Αν θέλουμε να λύσουμε το κυκλοφοριακό οφείλουμε (1) να μην δίνουμε καμία άδεια σε οποιαδήποτε οικοδομή, μονοκατοικία ή πολυκατοικία, αν δεν έχει εξασφαλίσει **στον ιδιωτικό της χώρο** τόσες θέσεις παρκαρίσματος όσα είναι τα αυτοκίνητά της, και (2) κυρίως να υποχρεώσουμε τις ήδη χτισμένες οικοδομές να πάρουν τ' αυτοκίνητά τους στον ιδιωτικό τους χώρο, μετατρέποντας πχ **τα ισόγειά τους σε πάρκιν**. Δυστυχώς, φοβούμαι, τρίτος δρόμος δεν υπάρχει.

Γιάννης Δημολιάτης, επίκ. καθηγητής Υγιεινής (Ηπειρωτικός Αγών του Σαβάτου 13-2-99: 4)

Οι Μετεωρολόγοι

Το λεκανοπέδιο είναι μια κλειστή λεκάνη που περιβάλλεται από βουνά κι έτσι, εάν στο μέλλον αυξηθεί υπέρμετρα η έκταση της πόλης και ο αριθμός των κυκλοφορούντων αυτοκινήτων, έχει όλες τις προϋποθέσεις για δημιουργία **νέφους** θερμοκρασιακής αναστροφής, δηλαδή οι ρύποι που θα παράγονται να μένουν στην πόλη.

Άρης Μπαρτζώκας, επικ. καθηγητής Μετεωρολογίας.

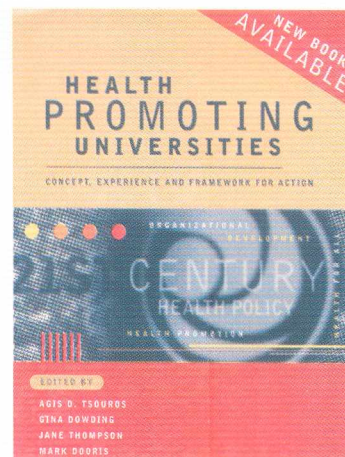
Πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής

Υπάρχουν 1,5 δις από την ΕΕ για Πάρκα Κυκλοφοριακής Αγωγής σε όλη την Ελλάδα. Απαιτούνται το λιγότερο 6,3 στρέματα για ένα τέτοιο πάρκο. Ο Δήμος Ιωαννινών έχει έτοιμη μελέτη για το Γιανιώτικο Σαλόνι, φαίνεται όμως ότι ο χώρος δεν επαρκεί ή υπάρχουν άλλου είδους δυσκολίες. Έχουν επίσης υπάρξει προσφορές για χορηγίες. **Μπορεί** αυτό το πάρκο να κατασκευαστεί στην Πανεπιστημιούπολη;

Νίκος Μπούγιας, τροχονόμος Τροχαίας Ιωαννίνων.

Health Promoting Universities (Πανεπιστήμιο προαγωγής της Υγείας), εξώφυλλο βιβλίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.

Είναι το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων ένα Πανεπιστήμιο που προάγει την υγεία όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας;

Μελέτη πάρκιν ποδηλάτων στην Πανεπιστημιούπολη.

Όπως έχουν σήμερα τα πράγματα στη χώρα μας, αναμένεται το 1 στα 2 μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας (ΠΚ) να αρρωστήσει κάποτε από μια νόσο των αγγείων του. Η πιθανότητα αυτή μπορεί μέχρι και να **υποδιπλασιαστεί** (ιδίως για το έμφραγμα της καρδιάς), εάν κάνουν τακτική σωματική άσκηση. Σε σχέση με μόλις 2% που το κάνουν τώρα, 72% δήλωσαν 'ΝΑΙ' σε έρευνά μας: "Θα πηγαينوερχόσαστε με ποδήλατο ή με

τα πόδια στη δουλειά σας εάν υπήρχε η προς τούτο κατάλληλη υποδομή (ποδηλατόδρομοι, πεζόδρομοι) και το επέτρεπαν φυσικά οι καιρικές συνθήκες;”. Προτείνω, ως στοιχειώδη υποδομή, την κατασκευή πάρκιν ποδηλάτων σε καίρια σημεία της πανεπιστημιούπολης, σαν ελάχιστο μέτρο προστασίας και προαγωγής της υγείας των μελών της ΠΚ (περιορίζομαι ν’ αναφέρω μόνο την πλευρά της υγείας - ωστόσο τα συμπαρομαρτούντα οικονομικά, κυκλοφοριακά, περιβαλλοντικά και παιδαγωγικά οφέλη καθόλου δεν υποτιμώ).

Γιάννης Δημολιάτης, επίκ καθηγητής Υγιεινής
(Το διαβιβαστικό μελέτης που υποβλήθηκε αρμοδίως,
14.3.97).

Είναι η μοίρα της Πανεπιστημιούπολης να καεί;

Τρεισήμισι χιλιάδες στρέματα η Πανεπιστημιούπολη! Και πολλοί νομίζουν ότι τελειώνει στο πεδινό της μέρος, το χτισμένο (το πολύ 1000 στρέματα!) - άντε και λίγο παραπάνω... Κι όμως!

Αν δεν διασπείρουμε τις χρήσεις μας σε όλη της την έκταση (π.χ. αν είναι να χτιστεί κάποτε **Σχολή Καλών Τεχνών**, πού αλήθεια καταλληλότερο σημείο θα ήταν από την κορυφή του λόφου; πουθενά! - ή αν είναι να ιδρυθεί **Σχολή Παραγωγής Ζωικού Κεφαλαίου Ελευθέρας Βοσκής και Βιολογικών Καλλιεργειών**, που καλύτερα θα μπορούσε να εγκατασταθεί παρά στην πεδιάδα δυτικά της κορυφής του;), μοιραία θα οδηγηθεί στον **κύκλο της φωτιάς**: εγκατάλειψη - δάσωση- πυρκαϊά (σε 10 - 15 - 20 χρόνια;). Θα είναι αληθινή τραγωδία να ξεκινήσει πυρκαϊά από το Πανεπιστήμιο...

Το κείμενο τούτο, αποτελεί αναδημοσίευση ομότιτλου τετρασέλιδου, με απόψεις σχετικές με την Πανεπιστημιούπολη. Το τετρασέλιδο κυκλοφόρησε πριν δύο περίπου χρόνια, μια ομάδα μελών της Πανεπιστημιακής Κοινότητας αποτελούμενη από τους: Γιάννη Δημητρίου, Γιάννη Δημολιάτη, Ρένα Διαμαντή, Αντώνη Ζαρκάδη, Βασίλη Καλπακίδη, Μιχάλη Καναβάκη, Άρη Μπαρτζώκα, Μιχάλη Σίσκο, Γιάννη Χατζιδάκη.

(Την κύρια επιμέλεια του τετρασέλιδου είχε ο Γιάννης Δημολιάτης και τη διαμόρφωση η Κωνσταντίνα Τζουβάρα.

Επιπλέον! Επιτρέπεται να υπάρχουν **αρχαιότητες** στο χώρο της Δουρούτης (μέσα στην Πανεπιστημιούπολη!), να έχουν ανασκαφεί από το Αρχαιολογικό μας τμήμα και να μίν τις έχομε επισκεφτεί ΟΛΟΙ - ίσως συντεταγμένοι, “στη γραμμή”, κατά τμήμα και τομέα και με ειδική ξενάγηση... (αλλιώς, “μηδείς μωρότερος των διδασκάλων”... - ιδίως αν πανεπιστημιακοί!).

Επιτρέπεται να υπάρχει **μνημείο πεσόντων** μέσα στην Πανεπιστημιούπολη και να μίν είναι εκεί που το Πανεπιστήμιο θα καταθέτει το στεφάνι του στην επέτειο της απελευθέρωσης; Επιτρέπεται τα **οχυρά του πολέμου 1912-13** να είναι μέσα στην Πανεπιστημιούπολη και τα 9 στα 10 μέλη της όχι απλά να μίν τα έχουν επισκεφτεί (και προσκυνήσει) αλλά να αγνοούν τελείως την ύπαρξή τους; (και την ιστορία μας!). Επιτρέπεται να (συνεχίζουμε να) επιτρέπουμε στους τυμβωρύχους να αποξεθεμελιώσουν ανενόχλητοι το μοναστήρι της **Αγίας Παρασκευής**, αντί να το αναστηλώσουμε; Καλά, για την “Τρύπα της **Αράπας**” και για την “Τρύπα του **Παπατζάνη**” και για τα σπήλαια τα άλλα, για τα οποία οι θρύλοι (και η Ιστορία) της Λαογραφίας (αν τους έγραψε) θα μπορούσαν να οδηγήσουν τα βήματα των Πετρόχειλων, ας μίν γίνει λόγος: είναι 5 μέτρα έξω από τα σύρματα της περιφράξης...

Στην Τρύπα του Παπατζάνη.
Θρύλοι, ιστορίες, σπήλαια...

Βάσω Κατσαδήμα
Προϊσταμένη του Τμήματος Δημοσίων Σχέσεων

Επίσκεψη του Υπουργού παιδείας κ. Πέτρου Ευθυμίου στο Πανεπιστήμιό μας

Στις 9 Μαρτίου 2001 επισκέφτηκε το Πανεπιστήμιό μας ο Υπουργός παιδείας κ. Πέτρος Ευθυμίου.

Πανεπιστήμιο με επιστημονική θεμελίωση υψηλού επιπέδου, συναγωνιστικό και ανταγωνιστικό στην Ευρώπη χαρακτήρισε αυτό των Ιωαννίνων, στο οποίο και ο ίδιος σπούδασε πριν λίγες δεκαετίες ο κ. Υπουργός και δεν έκρυψε τη συγκίνησή του.

"Το λέω με ιδιαίτερη συγκίνηση γιατί το 1969, όταν πρωτοήρθα ήταν πολύ διαφορετικά τα πράγματα. Παρά τη δικτατορία υπήρχε η σπίθα που έγινε μια λαμπρή φωτιά δημιουργίας" δήλωσε κατά τη διάρκεια της ξενάγησής του στους χώρους της Πανεπιστημιούπολης συνοδευόμενος από τον Πρύτανη και τους Αντιπρυτάνεις του Πανεπιστημίου μας.

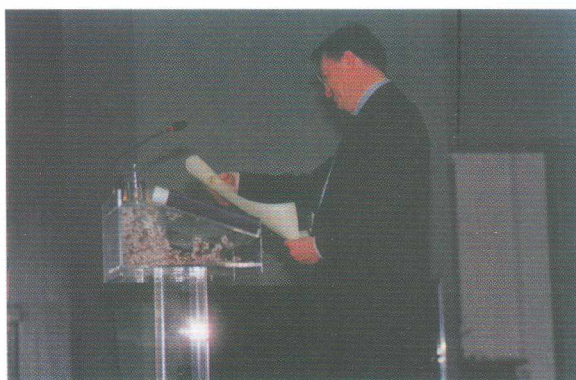
Ο Υπουργός τόνισε σε δηλώσεις του ότι το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων δεν έχει τίποτε να ζητήσει από άλλα ανώτατα ιδρύματα της χώρας και μίλησε για εντυπωσιακή ανάπτυξή του τα τελευταία χρόνια. Πολιτική της κυβέρνησης είναι να ενισχύσει τα Περιφερειακά Πανεπιστήμια όχι γιατί υπολείπονται σε κάτι αλλά γιατί το δικαιούνται.

Στην Πανεπιστημιούπολη ο Υπουργός Παιδείας είχε την ευκαιρία να συναντήσει πολλούς γνώριμους και φίλους από τα παλιά, συμφοιτητές τότε και καθηγητές σήμερα, αλλά και καθηγητές του στη δεκαετία του 70 που φοιτούσε στη Φιλοσοφική Σχολή.

Η επίσκεψη του κ. Υπουργού έκλεισε με ομιλία του για το εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρα μας σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Λόγου και Τέχνης του Πανεπιστημίου μας.

Αναγορεύσεις επιτίμων διδασκόντων

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αναγόρευσε δύο διακεκριμένους επιστήμονες ως επίτιμους διδασκότες του Τμήματός του, στις 9 Μαΐου 2001.

Πρόκειται για τον κ. Paul Aström Ομότιμο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Cöteborg της Σουηδίας και Hans-Gunter Büchholz, Ομότιμο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Giessen - Γερμανίας.

Αμφότεροι είναι διεθνούς κύρους επιστήμονες, πολυγραφότατοι και εγνωσμένων φιλελληνικών αισθημάτων. Η συμβολή τους στην προάσπιση των Ελληνικών δικαίων και στη γνωριμία του Ελληνικού πολιτισμού και της τέχνης, ιδιαίτερα του Προϊστορικού Αιγαίου και της Κύπρου, είναι ουσιώδης και σημαντική. Το έργο του κ. Hans-Gunter Büchholz παρουσίασε η κ. Σπυριδούλα Κοντορλή, Επίκ. Καθηγ. του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

Το έργο του κ. Paul Aström παρουσίασε ο κ. Ιωάννης Λώλος, Επίκ. Καθηγ. του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης αναγόρευσε στις 16 Μαΐου 2001 επίτιμο διδάκτορα του Τμήματός του τον κ. Ανδρέα Καζαμία διακεκριμένο παιδαγωγό, ερευνητή και συγγραφέα επιστημονικών μελετών.

Το έργο του κορυφαίου δασκάλου και παιδαγωγού παρουσίασε ο αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου μας Καθηγητής κ. Γεώργιος Δήμου.

Η εκδήλωση έκλεισε με ομιλία του τιμωμένου με θέμα: "Παγκοσμιοποίηση και παιδεία στην ύστερη νεωτερικότητα: Ύβρις παρά ευλογία και προβληματισμοί για την Ελλάδα".

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας βραβεύει τη Φ.Ο.Ε.Α.

Η φοιτητική ομάδα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων βραβεύτηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλο με το βραβείο "Νησίδες Ποιότητας". Μια διάκριση σημαντική που είναι επιβράβευση των προσπαθειών αλλά και του έργου που συντελείται στο χώρο του Πανεπιστημίου μας αλλά και της ευρύτερης περιοχής, από τους φοιτητές μας.

Στην εφαρμοσμένη έρευνα Πρώτο Βραβείο για το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Το πρώτο βραβείο εφαρμοσμένης έρευνας για την εργασία με θέμα "Επίδραση της ατορβαστανίνης στα επίπεδα της PAF - Ακετυλοϋδρολάσης" πήρε στο πρόσφατο 27ο ετήσιο Πανελλήνιο Ιατρικό Συνέδριο που έγινε στην Αθήνα (8-12 Μαΐου 2001) η ερευνητική ομάδα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων που λειτουργεί στα πλαίσια του Εξωτερικού Ιατρείου Λιπιδίων του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων (υπεύθυνος ο καθηγητής Παθολογίας κ. Μ. Ελισάφ) και του Χημικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (υπεύθυνος ο αναπλ. Καθηγητής κ. Α. Τσελέπης).

Harold and Maude από τη ΘΕ.Σ.Π.Ι. στο Πανεπιστήμιο

Από τις 30 Μαρτίου έως και τις 4 Απριλίου η Θεατρική Συντροφιά του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων παρουσίασε το έργο "Harold and Maude - Ένας ύμνος στη ζωή" του Κόλιν Χίγγινς.

Πρόκειται για την ιστορία της γνωριμίας του νεαρού Χάρολντ, ο οποίος μάταια προσπαθεί να τραβήξει την προσοχή της μπτέρας του με τις αλλεπάλληλες αριστοτεχνικά σκηνοθετημένες αυτοκτονίες του, με την ηλικιωμένη Μοντ, μια ξεπερασμένη κόμισσα με ιδιαίτερο τρόπο ζωής.

Επίσης μέσα στον Μάιο η ΘΕ.Σ.Π.Ι ανέβασε το έργο

του Ευγένιου Ό' Νηλ "Το πένθος ταιριάζει στην Ηλέκτρα" καθώς και "Άμλετ με Πικάντικη Σάλτσα" του Αλούρο Νικολάι.

Οι παραστάσεις δόθηκαν στο κατάμεστο από φοιτητές, θεατράκι της ΘΕ.Σ.Π.Ι., στο ισόγειο των Φοιτητικών Κατοικιών.

Προβολές της Κινηματογραφικής Λέσχης

Η Κινηματογραφική Λέσχη του Πανεπιστημίου μας συνέχισε τις προβολές της μέσα στον Μάιο με θέμα: "Η ιστορία του Κινηματογράφου. Κύκλος πρώτος: Η δεκαετία του '30".

Οι προβολές είχαν μεγάλη ανταπόκριση όχι μόνο στην Πανεπιστημιακή Κοινότητα, αλλά και στο φιλοθέαμον κοινό της πόλης μας και συνεχίζονται από 17 Οκτωβρίου με το παρακάτω πρόγραμμα που είναι αφιερωμένο στο Νέο Ελληνικό Κινηματογράφο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ		
ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΝΕΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΤΑΙΝΙΑΣ	ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
17 Οκτωβρίου Τετάρτη & 18 Οκτωβρίου Πέμπτη*	ΗΠΕΙΡΟΣ	Στράτος Στεφανός
24 Οκτωβρίου Τετάρτη & 25 Οκτωβρίου Πέμπτη*	Ο ΒΕΤΕΡΑΝΟΣ* και ΑΓΕΛΛΑΤΟΣ ΠΕΤΡΑ	Βασίλης Δουβλής, Φίλιππος Κουτσαφτής
31 Οκτωβρίου Τετάρτη & 1 Νοεμβρίου Πέμπτη	ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ	Κώστας Φέρρης
7 Νοεμβρίου Τετάρτη & 8 Νοεμβρίου Πέμπτη	ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΠΟΥ ΠΑΝΕΩΝΑΜΕ	Δήμος Αβδελιώτης
14 Νοεμβρίου Τετάρτη & 15 Νοεμβρίου Πέμπτη	ΤΕΛΟΣ ΕΠΟΧΗΣ	Αντώνης Κόκοινας
21 Νοεμβρίου Τετάρτη* & 22 Νοεμβρίου Πέμπτη	1922	Νίκος Κούνδουρος
28 Νοεμβρίου Τετάρτη & 29 Νοεμβρίου Πέμπτη	ΒΑΛΚΑΝΙΖΑΤΕΡ	Σωτήρης Γκορότσικας
5 Δεκεμβρίου Τετάρτη & 6 Δεκεμβρίου Πέμπτη	ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΔΡΟΜΟΣ	Παντελής Βούλγαρης
12 Δεκεμβρίου Τετάρτη & 13 Δεκεμβρίου Πέμπτη	ΜΙΑ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΜΕΡΑ	Θόδωρος Αγγελόπουλος

* Στην προβολή της ταινίας θα παρεμβεί και ο ακροατής
ΟΙ ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΘΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ)

ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ 20:30

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τρις

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

Πρύτανης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Χρήστος Μασσαλάς

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Γιώργος Παντής
Κωνσταντίνα Τζουβάρα

ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΕΚΔΟΣΗΣ - ΜΟΝΤΑΖ:

Έλενα Χασαλεύρη

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

Γιάννης Λεονταρίδης
(Πανεπιστημιακό Τυπογραφείο Ιωαννίνων)

Τυπώθηκε σε ανακυκλώσιμο χαρτί

Ραφαήλ: Η σχολή των Αθηνών, 1510-11. Ρώμη, Βατικανό

